

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

AHİLER
Kalkınma Ajansı
Geleceğe Yön Verir

Kırşehir İli

Dört Yıldızlı Termal Otel Ön Fizibilite Raporu

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Kırşehir İli

Dört Yıldızlı Termal Otel

Ön Fizibilite Raporu

2021

ŞUBAT

RAPORUN KAPSAMI

Bu ön fizibilite raporu, Kırşehir ilinde bulunan jeotermal kaynakların değerlendirilmesi amacıyla Kırşehir ilinde Dört Yıldızlı Termal Otel kurulmasının uygunluğunu tespit etmek, yatırımcılarda yatırım fikri oluşturmak ve detaylı fizibilite çalışmalarına altlık oluşturmak üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yatırımcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Rapordaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak yatırım kararı veren ya da finansman sağlayan şahıs ve kurumlara aittir. Bu rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Ahiler Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu raporun tüm hakları Ahiler Kalkınma Ajansı'na aittir. Raporda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Ahiler Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

İÇİNDEKİLER

1. YATIRIMIN KÜNYESİ	5
2. EKONOMİK ANALİZ	7
2.1. Sektörün Tanımı	7
2.1.1. Sağlık Turizmi	7
2.2. Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler	9
2.2.1. Yatırım Teşvik Sistemi	9
2.2.2 Diğer Destekler	12
2.3. Sektörün Profili	14
2.3.1. Termal Turizm Sektörünün Genel Profili.....	14
2.3.2. Termal Turizm Sektörüne Ait Ürün Yelpazesi.....	15
2.3.3. Turizm Sektörünün İleri ve Geri Bağlantılarının Bulunduğu Sektörler	15
2.3.4. Dünya’da Termal / Mineral Kaynaklı Turizm	16
2.3.5. Türkiye’de Jeotermal Enerji ve Termal Turizm	18
2.3.6. Kırşehir İlinde Termal Turizm	22
2.4. Türkiye Genelinde Termal Otellerde Konaklayan Yurt Dışı Ziyaretçi Verileri	24
2.5. Termal Otel Yatırımına Ait Kapasite ve Talep Tahmini	27
2.6. Kırşehir İlinde Yer Alan Jeotermal Kaynaklar	28
2.7. Termal Turizm Pazarı ve Satış Analizi	28
3. TEKNİK ANALİZ	30
3.1. Kuruluş Yeri Seçimi.....	30
3.1.1. Yatırım Konusunun Kırşehir Açısından Önemi	30
3.1.2. Yatırımın Kuruluş Yeri	30
3.1.3. Arazinin Mülkiyet Durumu	31
3.1.4. Yatırım ve İşletme Açısından İnsan Kaynağına İlişkin Potansiyel	31
3.2. Termal Otel Yatırımı için Prosedürler ve Şartlar	31
3.3. İnsan Kaynakları	32
3.3.1. İl Nüfusunun Eğitim Durumu	32

3.3.2 Çalışma Çağındaki Nüfus	33
3.3.3. Genç Nüfus ve Oranı	33
3.3.4. İl ve İlçelerde Yatırım Konusunun Gereklediği Nitelikteki İstihdama Erişme Durumu	33
3.3.5. İstihdam Edilecek Personelin Unvanı, Sayısı ve Maaşı	34
3.3.6. Benzer Yatırımda Önde Gelen Ülke Personel Maaşlarının Karşılaştırılması	35
4. FİNANSAL ANALİZ	36
4.1. Sabit Yatırım Tutarı	36
4.2. Yatırımın Geri Dönüş Süresi	39
5. ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİ ANALİZİ	39
KAYNAKÇA.....	40
EKLER.....	42

TABLolar

Tablo 1: Faaliyet Sınıflandırması	8
Tablo 2: Teşvik Sistemi Uygulamaları Destek Unsurları	9
Tablo 3: Bölgesel Teşvik Uygulaması Kapsamında Destek Oran ve Süreleri	10
Tablo 4: Termal Kaynaklı İşletme Tipleri.....	14
Tablo 5: Turizm Sektörünün İleri – Geri Bağlantılı Sektörleri ve Bağlantı Katsayıları	16
Tablo 6: Global Termal Turizm Endüstrisi (2017).....	17
Tablo 7: Termal Turizm İşletmelerinin Bölgesel olarak Dağılımı (2017)	17
Tablo 8: Termal Turizm Sektöründe Ciro Bazında İlk 10 Ülke.....	18
Tablo 9: Termal Turizm Sektörünün Yıllar İçindeki Ciro Değişimi	18
Tablo 10: Türkiye Geneli Termal Turizm Tesisleri Sayısı, Tür ve Kapasiteleri	20
Tablo 11: Türkiye Geneli Turizm Belgeli Termal Otellerde Geceleme Sayısı (Gün).....	21
Tablo 12: Türkiye Geneli İşletme Belgeli Termal Otellerde Ortalama Kalış Süresi (Gün).....	21
Tablo 13: Türkiye Geneli Termal Tesis Doluluk Oranları (2015-2019)	22
Tablo 14: Kırşehir İlindeki Termal Tesisler ve Kapasiteleri.....	22
Tablo 15: Kırşehir İli İşletme Belgeli Otelere Geliş Sayısının Ziyaretçi Türlerine Göre Yıllık Değişimi	23
Tablo 16: Kırşehir İli İşletme Belgeli Otellerdeki Geceleme Sayısının Ziyaretçi Türlerine Göre Yıllık Değişimi.....	23
Tablo 17: Kırşehir ve Türkiye Geneli İşletme Belgeli Otellerde Yıllık Ortalama Kalış Süreleri	24
Tablo 18: Kırşehir ve Türkiye'deki İşletme Belgeli Otellerin Yıllık Doluluk Oranları	24
Tablo 19: Türkiye Genelinde Termal Otelde Konaklayan Yurtdışı Ziyaretçi Profili ve Konaklama İstatistikleri (2019 Yılı).....	25
Tablo 20: Termal Otelde Konaklayan Yabancı Turist Sayılarının Geldikleri Bölgeler Bazında Değerlendirmesi	26
Tablo 21: Türkiye Geneli Termal Otellerde En Fazla Konaklayan İlk On Ülke Turist Sayıları	26
Tablo 22: Yatırımı Planlanan Termal Otelin Oda Sayısı ve Büyüklüğü Dağılımı	27
Tablo 23: Yatırımı Planlanan Termal Otelin Beş Yıllık Doluluk Oranı Tahmini	28

Tablo 24: Dünya Genelinde Bölgesel Günlük Otel Ücretleri (USD).....	29
Tablo 25: İşletme İçin Öngörülen Doluluk Oranları ve Yıllık Satış Miktarı (USD).....	30
Tablo 26: Kırşehir İli 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (%).....	32
Tablo 27: Çalışma Çağındaki Nüfus ve Oranı.....	33
Tablo 28: Kırşehir İli Genç Nüfus ve Oranı	33
Tablo 29: Kırşehir İlindeki Açık İş Sayısı ve İşe Yerleştirilme Oranı	34
Tablo 30: Teknik Kapasitede Yıllık Personel Giderleri	35
Tablo 31: Metrekare Başına Yatırım Maliyeti ve Maliyetin Faktörlere Dağılımı	36
Tablo 32: Toplam Yatırım Tutarı.....	38

ŞEKİLLER

Şekil 1: Teşvik Belgesine Başvuru Yolu.....	11
Şekil 2: Türkiye Jeotermal Kaynaklar Dağılımı Haritası	19

GRAFİKLER

Grafik 1: Termal Tesislere Turist Geliş Sayısının Son Beş Yıllık Değişimi	21
Grafik 2: AB Üyesi Ülkelerde 2020 Yılı Yasal Asgari Ücretler (Euro)	36

KIRŞEHİR İLİ DÖRT YILDIZLI TERMAL OTEL ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

1. YATIRIMIN KÜNYESİ

Yatırım Konusu	Dört Yıldızlı Termal Otel Yatırımı	
Üretilen Ürün/Hizmet	Termal otel olarak yerli ve yabancı turistlere hizmet verilecektir.	
Yatırım Yeri (İl – İlçe)	Kırşehir – Merkez, Terme Jeotermal Alanı	
Tesisin Teknik Kapasitesi	128 Oda, 264 Yatak Kapasiteli	
Sabit Yatırım Tutarı (USD)	5.424.172 \$	
Yatırım Süresi	20 ay	
Sektörün Kapasite Kullanım Oranı	%49	
İstihdam Kapasitesi	63	
Yatırımın Geri Dönüş Süresi	Ortalama 8 Yıl	
İlgili NACE Kodu (Rev. 3)	55.10.02	
İlgili GTİP Numarası	-	
Yatırımın Hedef Ülkesi	Çin, Japonya, Güney Kore, Almanya ve Yurtiçi	
Yatırımın Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Etkisi	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki
	Amaç 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı	Amaç 3: Sağlık ve Kaliteli Yaşam
Diğer İlgili Hususlar	Dünyada yaşanan nüfus ile beraber sağlık konusunda hizmet veren sektörlerle ilgi artmaktadır. Sağlık turizmi kapsamında değerlendirilebilecek termal otel yatırımında hedef kitle olarak yerli turistin yanında, özellikle termale ilgisinin yoğun olduğu bilinen ve aynı zamanda Kapadokya bölgesine de en fazla ziyaretçilerin geldiği ülkeler olan Çin, Japonya, Güney Kore ve Almanya seçilmiştir. Ahiler Kalkınma Ajansı'nın güdümlü proje desteği ile Terme Jeotermal Bölgesindeki termal kaynakların kontrolü amacıyla kurulacak olan otomasyon ve kumanda sistemi ile termal kaynaklar daha etkin ve verimli şekilde kullanılarak kaynakların sürdürülebilir olması da sağlanacaktır.	

Subject of the Project	4-Star Thermal Hotel Investment	
Information about the Product/Service	Thermal hotel will serve domestic and foreign tourists.	
Investment Location (Province-District)	Kırşehir – Central District, Terme Geothermal Area	
Technical Capacity of the Facility	Capacity of 128 rooms, 264 beds.	
Fixed Investment Cost (USD)	5.424.172 \$	
Investment Period	20 months	
Economic Capacity Utilization Rate of the Sector	49%	
Employment Capacity	63	
Payback Period of Investment	8 years on average	
NACE Code of the Product/Service Rev.3)	55.10.02	
Harmonized Code (HS) of the Product/Service	N/A	
Target Country of Investment	China, Japan, South Korea, Germany and Domestic	
Impact of the Investment on Sustainable Development Goals	Direct Effect	Indirect Effect
	Goal 9: Industry, Innovation and Infrastructure	Goal 3: Good Health and Well Being
Other Related Issues	With the rise of aging population in the world, there is an increasing interest in health-related service sectors. In addition to domestic tourists, the target group of thermal hotel investments, which could be evaluated within the scope of health tourism, have been chosen from countries that are known for their deep interest in thermal tourism and simultaneously the source of the highest number of visitors that come to the Cappadocia Region, such as China, Japan, South Korea and Germany. With the guided project support of Ahiler Development Agency, the automation and control system will be established for the control of thermal resources in the Terme Geothermal Area. As a result, thermal resources will be used more effectively and efficiently thereby sustainability of resources will be ensured.	

2. EKONOMİK ANALİZ

2.1. Sektörün Tanımı

Turizm, yirmi dört saatten az, bir yıldan fazla sürekli kalmama ve gelir elde etmeme koşullarıyla kişilerin farklı amaçlarla sürekli buldukları çevre dışına seyahat etmeleri ve geçici olarak orada kalmaları olarak tanımlanmaktadır. Turizm, seyahat amaçlarına göre farklı gruplara ayrılmaktadır. Turizmin alt sektörlerinden başlıcaları aşağıda sıralanmıştır.

- Sağlık Turizmi
- Deniz Turizmi
- Kış Turizmi
- Yayla Turizmi
- Mağara Turizmi
- Av Turizmi
- Kongre Turizmi
- Golf Turizmi
- Yat Turizmi
- İnanç Turizmi
- Dağ Turizmi
- Akarsu Rafting Turizmi
- Su Altı Dalış Turizmi
- Kuş Gözlemciliği Turizmi

Termal oteller turizm sektörü altında sağlık turizmi alt sektörü içerisinde değerlendirilmektedir. Bu nedenle aşağıda sadece Sağlık Turizmine yönelik tanımlamalar yapılmıştır.

2.1.1. Sağlık Turizmi

Sağlık turizmi, kısaca tedavi amacı ile yapılan seyahatlerdir. Başka bir ifadeyle, sağlık turizmi, fizik tedavi ve rehabilitasyon gereksinimi olanlarla birlikte uluslararası hasta potansiyelini kullanarak sağlık kuruluşlarının büyümesine olanak sağlayan turizm türüdür. (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Turizmi)

Sağlık turizmi hastaların ve hasta ailelerinin rahatlığını sağlamak için tıbbi seçenekleri sunmayı hedeflemektedir. Gelişmiş ülkelerdeki eğitim ve refah seviyesinin yüksek olmasına paralel olarak sağlık hizmetleri sunumu da yüksek maliyetli olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde yaşanan nüfusun sağlık ihtiyaçları ve sağlık giderlerinin payı her geçen gün artmaktadır. Sosyal güvenlik maliyetlerinin artan giderleri sosyal güvenlik kurumlarını zorlamaktadır. Bu sıkıntıları aşmak için gelişmiş ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları ve özel sigorta kurumlarının kaliteli tıbbi hizmet sunan ve yakında yer alan ülkelerle paket anlaşmalar yaparak sağlık hizmetlerini düşük maliyetli alma çabaları görülmektedir. (Edinsel & Adıgüzel, 2014)

Son yıllarda, ülkemizin de gelişmiş ülkelerdeki nitelikli sağlık hizmetleriyle rekabet edebilecek düzeyde sağlık hizmetleri sunmasından dolayı ülkemize dünyanın dört bir yanından tedavi amacıyla turistler gelmektedir. Özellikle 1990'lı yıllar sonrasında ülkemizde kamu sağlık hizmetlerine ilaveten özel sektörün de sağlık hizmetlerine ciddi yatırımlar yaptığı görülmüştür. Bu gelişmeler sonucunda, Avrupa standartlarıyla yarışabilecek düzeyde özellikle büyük illerde özel sağlık kuruluşları artmaya başlamıştır. Yapım ve işletme bakımından yüksek maliyetleri olan söz konusu sağlık tesislerinin yurtdışı pazarlara açılması bu maliyetlerin azaltılması açısından giderek zorunlu bir durum almaktadır. Ayrıca, ülkemizin coğrafi konumu ve sağlık sektöründeki eğitilmiş insan gücü, sağlık turizmi alanında Türkiye'nin önemli avantajları arasındadır. (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Turizmi)

Sağlık Turizmi beş ana alt başlığa ayrılmakta olup bunlar aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

- Termal Turizm / Kaplıca Turizmi
- Tedavi Amaçlı Sağlık Turizmi / Medikal Turizm
- SPA Wellness
- Yaşlı ve Engelli Turizmi
- Uzun Yaşam Köyleri

Termal Otel ve Moteller faaliyetlerini Termal Turizm (Kaplıca Turizmi) altında gerçekleştirmektedir.

2.1.1.1. Termal Turizm / Kaplıca Turizmi

Termal Turizmi en temelinde eski çağlardan beri bilinen doğal, sağlık tedavi yöntemi olarak anılmaktadır. Günümüzde ise termal merkezler vasıtasıyla kaplıca tedavisi hizmetleri verilmektedir. Termal turizm kaplıca turizmi olarak da anılmaktadır. Termal turizm veya kaplıca turizmi, mineralize termal su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında, iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerin birleştirilmesi ile yapılan kür uygulamaları için meydana gelen turizm hareketi olarak da tanımlanmaktadır. Bu uygulamaların yapıldığı tesislere ise Termal Kür Merkezi veya Kaplıca Tedavi Merkezi denilmektedir. (Gülmez, 2012)

Termal turizm bazen yanlış şekilde de anlaşılmaktadır. Örneğin termal turizmin, sadece banyolardaki termal suya girip yıkanmakla yapılan bir tedavi ve turizm çeşidi olduğu düşünülmektedir. Termal suyun yanında, temiz havanın, uygun iklim koşullarının, amacına uygun tesislerin de mevcut olması gerekmektedir. Termal turizmin sağladığı olanaklardan bazıları aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

- Termal tesislerde insan sağlığını iyileştirici aktiviteler ile birlikte eğlence ve dinlenme olanaklarının da bulunması,
- Diğer alternatif turizm türleri ile kolay bütünleşebilmesi,
- Yılın her ayı turizm yapma imkanı,
- Maliyetini çabuk geri ödeyen karlı ve rekabet gücüne sahip yatırımlar olması,
- Yüksek seviyede istihdam oluşturulmasıdır. (Gülmez, 2012)

Termal turizm tesislerinde bulunması gereken birtakım özellikler vardır. Öncelikle termal turizm tesislerinin kurulacağı bölgelerde kaynak alanlarının uygun koruma tedbirleri ile güvence altına alınmış olması gerekmektedir. Termal tesislerin kurulacağı yerlerde çevresel şartların sağlanmasından sonra, hizmetlerin sunulduğu tesislerin kalitesi ve bu tesislerin sunulan hizmetin gereklerine uygun özelliklere sahip olması, termal turizmin gelişmesini sağlayacak en önemli faktörlerdir. (Gülmez, 2012)

Turizm sektörü altında faaliyet gösteren jeotermal otelleri de kapsayan oteller, NACE Revize 2 sınıflama sistemine göre Oteller ve Lokantalar alt ayrımında Oteller ve Benzeri Konaklama Yerleri sektörü içerisinde yer almaktadır. Oteller de sunulan hizmetlerdeki farklılıklara göre, 55.10 NACE kodlu Oteller ve Benzeri Konaklama Yerleri faaliyeti içerisinde 3 gruba ayrılmaktadır.

Tablo 1: Faaliyet Sınıflandırması

NACE Sınıf Kodu	Faaliyetin Tanımı
H	Oteller ve Lokantalar
55.1	Oteller ve benzeri konaklama yerleri
55.10	Oteller ve benzeri konaklama yerleri
55.10.02	Otel vb. konaklama yerlerinin faaliyetleri (günlük temizlik ve yatak yapma hizmeti sağlanan yerlerin faaliyetleri) (kendi müşterilerine restoran hizmeti vermeyenler ile devre mülkler hariç)
55.10.05	Otel vb. konaklama yerlerinin faaliyetleri (günlük temizlik ve yatak yapma hizmeti sağlanan yerlerin faaliyetleri) (kendi müşterilerine restoran hizmeti verenler ile devre mülkler hariç)
55.20.01	Tatil ve diğer kısa süreli konaklama faaliyetleri (hosteller, devre mülkler, tatil evleri, apart Oteller, bungalov, dağ evleri, vb.nde) (günlük temizlik ve yatak yapma hizmeti sağlanan oda veya süit konaklama faaliyetleri hariç)

Kaynak: (TÜİK, Sınıflama Sunucusu, 2020)

2.2. Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler

2.2.1. Yatırım Teşvik Sistemi

15.06.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren teşvik sistemi 4 farklı uygulamadan oluşmaktadır:

1. Genel Teşvik Uygulamaları
2. Bölgesel Teşvik Uygulamaları
3. Öncelikli Yatırımların Teşviki
4. Stratejik Yatırımların Teşviki

Yatırım Teşvik Sistemi kapsamında yatırım türlerine göre tüm teşvik unsurları genel anlamda aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2: Teşvik Sistemi Uygulamaları Destek Unsurları

Destek Unsurları	Genel Teşvik Uygulamaları	Bölgesel Teşvik Uygulamaları	Öncelikli Yatırımların Teşviki	Stratejik Yatırımların Teşviki
KDV İstisnası	✓	✓	✓	✓
Gümrük Vergisi Muafiyeti	✓	✓	✓	✓
Vergi İndirimi		✓	✓	✓
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		✓	✓	✓
Gelir Vergisi Stopajı Desteği*	✓	✓	✓	✓
Sigorta Primi (İşçi Hissesi) Desteği*		✓	✓	✓
Faiz veya kâr Payı Desteği **		✓	✓	✓
Yatırım Yeri Tahsisi		✓	✓	✓
KDV İadesi***				✓

* Yatırımın 6. Bölgede, Cazibe Merkezleri Programı kapsamında yer alan 4 üncü ve 5 inci bölge illerindeki OSB'lerde ve Kilis ili OSB'lerinde gerçekleştirilmesi halinde ve Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı (TOSHİP) kapsamında desteklenen stratejik yatırımlara sağlanır.

** Yatırımın Bölgesel Teşvik Uygulamalarında 3., 4., 5. veya 6. bölgelerde gerçekleştirilmesi halinde sağlanır.

*** Sabit yatırım tutarı 500 milyon TL üzerinde olan stratejik yatırımlara sağlanır. 2017-2021 yıllarında imalât sektöründe gerçekleştirilecek teşvik belgeli tüm yatırımlara ilişkin bina-inşaat harcamaları da KDV iadesinden yararlanabilmektedir.

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Yatırım Teşvik Sistemi Sunumu, 2020)

Kırşehir'de yapılacak olan Termal Otel yatırımı Genel Teşvik Uygulamaları ve Bölgesel Teşvik Uygulamaları kapsamında uygulanan destek unsurlarından faydalanabilmektedir. Bu kapsamda sağlanacak destek unsurları ve şartları aşağıda açıklanmıştır.

Genel Teşvik Uygulamaları: Teşvik edilmeyecek veya teşviki için aranan şartları sağlayamayan yatırım konuları hariç olmak üzere, asgari sabit yatırım tutarı ve kapasiteler üzerindeki yatırımlar bölge ayrımı

yapılmaksızın Genel Teşvik Uygulamaları kapsamında desteklenmektedir. Genel Teşvik Sistemi'nde asgari sabit yatırım tutarı, 1. ve 2. bölgelerde 1 milyon TL, 3., 4., 5. ve 6. bölgelerde 500 bin TL'dir. Fizibilite konusu yatırımın yapılacağı yer olan Kırşehir ili teşvik uygulamaları açısından illerin gelişmişlik düzeyine göre yapılan sınıflandırmada 4. Bölge'de yer almaktadır. Genel teşvik uygulamaları kapsamında değerlendirilen yatırımlar tabloda da belirtildiği üzere sadece KDV İstisnası ve Gümrük Vergisi Muafiyeti unsurlarından yararlanabilmektedir.

Bölgesel Teşvik Uygulamaları: Bölgesel Teşvik Uygulamalarında her ilde desteklenecek sektörler, illerin potansiyelleri ve ekonomik ölçek büyüklükleri dikkate alınarak tespit edilmiş olup bölgelerin gelişmişlik seviyelerine göre yardım yoğunlukları farklılaştırılmıştır. Bu uygulama kapsamında sağlanan destek oran ve süreleri özet olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. 4. Bölgede yer alan Kırşehir ilinde yapılacak termal otel yatırımının bölgesel teşvik uygulamasından yararlanabilmesi için yatırım yapılacak otelin 3 yıldız ve üzeri olması gerekmektedir. Kırşehir ilinde yapılacak termal otel yatırımı bölgesel teşvik unsurlarından 5.Bölge'ye ait destek unsurlarından yararlanmaktadır.

Tablo 3: Bölgesel Teşvik Uygulaması Kapsamında Destek Oran ve Süreleri

Destek Unsurları		Bölge
Katma Değer Vergisi İstisnası		Var
Gümrük Vergisi Muafiyeti		Var
Vergi İndirimi	Vergi İndirimi Oranı (%)	80
	Yatırıma Katkı Oranı (%)	40
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği Süresi ve Yatırıma Katkı Oranı		7 yıl, %35
Yatırım Yeri Tahsisi		Var
Faiz veya kâr Payı Desteği	İç Kredi	5 Puan
	Döviz/Dövizle Endeksli Kredi	2 Puan

*Yatırımla ilgili Özel Şartlar: Turizm yatırım/işletme belgesi olmayan tesisler teşvik kapsamı dışındadır. 6. bölge yatırımları haricinde 3 yıldız ve üzeri şartı aranmaktadır. **Kültür Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi** veya termal turizm konusunda yapılacak konaklama yatırımları ile asgari 5 Milyon TL tutarındaki 100 kişi ve üzeri kapasiteli yaşlı/engelli merkezleri ve **Wellness** yatırımları **Öncelikli Sektör Yatırımları** kapsamındadır. Öncelikli sektör yatırımları kapsamındaki yatırımlar için (6. bölge hariç tüm bölgeler için) 5. bölge desteklerine bakınız. Makine-Teçhizat listelerinde inşaat ve tüketim malzemelerine yer verilmemesine dikkat edilmelidir.*

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Yatırım Teşvik Sistemi Sunumu, 2020)

❖ Yatırım Teşvik Sistemi Destek Unsurları

Katma Değer Vergisi İstisnası: Teşvik belgesi kapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat ile belge kapsamındaki yazılım ve gayri maddi hak satış ve kiralama için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

Gümrük Vergisi Muafiyeti: Teşvik belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

Vergi İndirimi: Gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşıncaya kadar, indirimli olarak uygulanmasıdır.

Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği: Teşvik belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin, asgari ücrete tekabül eden kısmına sağlanan desteği ifade etmektedir.

Gelir Vergisi Stopajı Desteği: Teşvik belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için belirlenen gelir vergisi stopajının terkin edilmesidir. Sadece 6. bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar ve Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi kapsamında desteklenen stratejik yatırımlar için düzenlenen teşvik belgelerinde öngörülmüştür.

Faiz veya Kâr Payı Desteği: Faiz veya Kâr Payı Desteği, teşvik belgesi kapsamında kullanılan en az bir yıl vadeli yatırım kredileri için sağlanan bir finansman desteği olup teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının %70'ine kadar kullanılan krediye ilişkin ödenecek faizin veya kâr payının belli bir kısmının karşılanmasını ifade etmektedir.

Yatırım Yeri Tahsisi: Teşvik Belgesi düzenlenmiş yatırımlar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilmesidir.

❖ Teşvik Belgesine Başvuru Yöntemi

Yeni yatırım teşvik belgesi düzenlenmesine ilişkin tüm müracaatlar ile yabancı yatırımcıların Türkiye'de kurdukları şirket ve şubeler tarafından Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na yapılan bildirimler Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen E-TUYS adlı web tabanlı uygulama aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Yalnızca nitelikli elektronik sertifika sahibi olan ve yetkilendirme başvurusu talebi onaylanmış kişiler E-TUYS aracılığıyla yatırım teşvik işlemlerini yürütmek üzere sisteme erişebilmektedir. Bu nedenle, yatırımcıların ilk etapta yetkilendirme işlemini gerçekleştirmek üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'ne müracaat etmeleri gerekmektedir.

Yetkilendirme talebinin Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'nce sonuçlandırılmasının akabinde E-TUYS üzerinden işlem yapmaya yetkili kişiler tarafından sisteme giriş yapıp, yatırım teşvik belgesi başvuru işlemleri başlatılabilir. Aşağıda yer alan Şekil-1'de başvuru adımları gösterilmiştir.

Şekil 1: Teşvik Belgesine Başvuru Yolu

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Yatırım Teşvik Sistemi, 2021)

2.2.2 Diğer Destekler

2.2.2.1. 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu Kapsamındaki Destekler

16/3/1982 tarihli ve 17635 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu’nun 13 üncü maddesi hükümlerine istinaden turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelere teşvik ve destek sağlanmaktadır. 2634 sayılı Kanun’da yer alan teşviklerden Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan Turizm Yatırımı veya İşletmesi Belgesi alan tesisler yararlanabilmektedir. 2634 sayılı Kanun’un 5/a maddesinde “Turizm sektöründe; bu Kanun ve diğer mevzuatta yer alan teşvik tedbirleri ile istisna, muafiyet ve haklardan yararlanabilmek için Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan turizm yatırımı belgesi veya turizm işletmesi belgesi alınması zorunludur” hükmü yer almaktadır. 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu’nun 13 üncü maddesinde ise “Turizm sektöründeki teşvik tedbirleri ile turizm yatırım ve işletmelerinin bu teşviklerden yararlanma usul ve esasları, Kültür ve Turizm Bakanlığı koordinatörlüğünde ilgili bakanlıklar ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı’nca (Mülga) müştereken tespit edilir. Yatırımlar için öncelik sırası; kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri ve Kültür ve Turizm Bakanlığınca tespit edilen diğer yerlerdir. Belgeli işletmelerden Cumhurbaşkanlığı’nca her yıl belirlenen döviz miktarını sağlayanlar, ihracatçı sayılırlar.” hükümlerine yer verilmiştir. Buna göre; 2634 sayılı Kanun’da yer alan teşviklere ilişkin hükümler aşağıda yer aldığı şekildedir. (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm Teşvikleri, 2020)

❖ Taşınmaz Malların Turizm Amaçlı Kullanımı Amacıyla Yapılan Tahsisler

Turizmi Teşvik Kanunu’nun 8. maddesine göre, hazine ve orman arazilerinin turistik tesis yatırımlarına tahsisi sağlanmaktadır. Bu konuda 21/07/2006 tarihli ve 26235 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Kamu Taşınmazlarının Turizm Yatırımlarına Tahsisi Hakkında Yönetmelik” uyarınca işlem tesis edilmekte ve 49 yıla kadar tahsis işlemi yapılmaktadır.

❖ Elektrik, Havagazı ve Su Ücretleri Teşvikleri

Turizmi Teşvik Kanunu’nun 16. maddesinde yer alan, “Turizm belgeli yatırım ve işletmeler elektrik, gaz ve su ücretlerini o bölgedeki sanayi ve meskenlere uygulanan tarifelerden en düşüğü üzerinden öderler.” hükmüne istinaden, işletmelere elektrik enerjisi desteği sağlanmaktadır. 06/09/2013 tarihli ve 28757 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “2013/5265 sayılı Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisleri Belgeli İşletmelere Elektrik Enerjisi Desteği Hakkında Karar” ile Çevreye Duyarlı Konaklama Tesislerinin teşvik edilmesi ve sayılarının artırılması amacıyla Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisleri Belgeli İşletmelere Elektrik Enerjisi Desteği sağlanmaktadır.

❖ Yabancı Personel ve Sanatkâr Çalıştırılması

Turizmi Teşvik Kanunu’nun 18. maddesinde yer alan “Belgeli işletmelerde, Bakanlık ve İçişleri Bakanlığının görüşü alınarak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca verilen izinle yabancı uzman personel ve sanatkârlar çalıştırılabilir.” hükmüne dayanarak yabancı personel ve sanatkâr istihdam eden işletmelere destek sağlanmaktadır.

❖ Emlak Vergisi Muafiyeti

Turizm İşletmeleri 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu’nun “Geçici muafıklar” başlıklı 5. maddesinin (b) fıkrasında “Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde turizm müessesesi belgesi almış olan Gelir veya Kurumlar Vergisi mükelleflerinin adı geçen kanunda yazılı maksatlara tahsis ettikleri ve işletmelerine dahil binaları, inşalarının sona erdiği veya mevcut binaların bu maksada tahsisi halinde turizm müessesesi belgesinin alındığı yılı takip eden bütçe yılından itibaren 5 yıl süre ile geçici muafiyetten faydalandırılır.” hükümlerine göre işletmeler emlak vergisinden muaf tutulmaktadır.

❖ Bina İnşaat Harcı İstisnası

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun, Bina İnşaat Harcı başlıklı mükerrer yedinci bölümünün İstisnalar başlıklı Ek 2. maddesinin (d) fıkrasında yer alan hükme göre Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen binalar, inşaat harcı istisnaları arasında yer almaktadır.

2.2.2.2. Kalkınma Ajansları Destekleri

Kalkınma Ajansları, bölgenin kalkınma sürecinin hızlandırılması ve bölge için kritik öneme sahip faaliyetlerin hayata geçirilmesi amacıyla önceden belirlenmiş uygunluk kriterleri doğrultusunda; bölge planı ve programları ile yıllık çalışma programı ve ilgili başvuru rehberlerinde belirlenen alanlarda bölge aktörlerine mali ve teknik destek sağlanmaktadır. (Ahiler Kalkınma Ajansı, Destek Programları, 2020)

A. Mali Destekler

Ajanslar, yıllık çalışma programında ve başvuru rehberinde açıkça belirtilmek kaydıyla özel işletmelerin, sivil toplum kuruluşlarının, kamu kurum ve kuruluşlarının, üniversitelerin, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve bunların birliklerinin, kooperatiflerin ve bunların birlikleri ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin aşağıda sayılan türlerdeki projelerine mali destek sağlamaktadır. Ajansların sağlayabileceği mali destekler; doğrudan finansman desteği, faiz desteği ve faizsiz kredi desteği olmak üzere üçe ayrılır. Kalkınma Ajansından ilgili destek programlarından faydalanılabilmek için programın ilan edilmiş olması ve başvuruya açık olması gerekmektedir

A.1. Doğrudan Finansman Desteği

Doğrudan finansman desteği, kalkınma ajanslarının esas itibarıyla proje teklif çağrısı yöntemiyle kullandığı desteklerden oluşmaktadır. Ancak ajanslar proje teklif çağrısı yapmaksızın ve proje hazırlığı konusundaki yükümlülüklerinden bazılarını hafifletmek veya proje hazırlık sürecini doğrudan yönetmek suretiyle, fizibilite desteği ve güdümlü proje desteği şeklinde de doğrudan destek sağlayabilmektedirler.¹

Ajanslar tarafından desteklenen projelerde, proje maliyetlerinin bir bölümü yararlanıcı tarafından karşılanmaktadır. Bu miktar eş finansman olarak adlandırılırken, yararlanıcı, proje eş finansmanını, proje ortaklarından, iştirakçilerden ve/veya üçüncü taraflardan sağlayacağı nakdi katkılar ile karşılayabilmektedir. Projelere yararlanıcı tarafından sağlanacak eş finansman katkısı kâr amacı güden tüzel kişiler için ilgili kalkınma ajansı tarafından verilen destek oranı toplam proje bütçesinin %50'sini geçemeyeceği gibi bu oran hiçbir şekilde arttırılmamaktadır. Kalkınma ajanslarının proje teklif çağrısı yöntemi ile yararlanıcılara ilan ettikleri doğrudan finansman desteklerinde proje süresi azami 24 aydır.

A.2. Faiz Desteği ve Faizsiz Kredi Desteği

Faiz Desteği, başvuru rehberinde belirtilen nitelikteki projeler için, ilgili aracı kuruluşlardan alınacak krediler karşılığında ödenecek faiz giderlerinin, kalkınma ajansı tarafından karşılanmasını öngören mali destektir.²

Faizsiz Kredi Desteği, ajansın başvuru rehberine uygun projelere aracı kurumlar vasıtasıyla faizsiz kredi temin etmek suretiyle sağlayacağı mali destektir.

¹Proje teklif çağrısı, belirli bir destek programı kapsamında, nitelikleri net bir şekilde belirlenmiş olan potansiyel başvuru sahiplerinin, önceden belirlenen konu ve koşullara uygun olarak proje teklifi sunmaya davet edilmesidir.

²İlgili aracı kuruluş, faiz desteği ve faizsiz kredi desteği uygulamalarında, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Kredi Garanti Fonu, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası, diğer bankalar ve finans kuruluşları gibi ajansın anlaşmalı olduğu kurum ve kuruluşları ifade etmektedir.

B. Teknik Destekler

Kalkınma Ajansları tarafından sağlanacak teknik desteğin amacı, bölgedeki yerel aktörlerin bölgesel kalkınma açısından önem arz eden, ancak kurumsal kapasite eksikliği nedeniyle hazırlık ve uygulama aşamalarında sıkıntı ile karşılaşılan çalışmalarına eğitim verme, program ve proje hazırlanmasına katkı sağlama, geçici uzman personel görevlendirme, danışmanlık sağlama, lobi faaliyetleri ve uluslararası ilişkiler kurma gibi konularda destek sağlamaktır.

Kalkınma Ajansları tarafından sağlanacak teknik destek, ajans tarafından yayınlanan herhangi bir proje teklif çağırısı ile ilişkilendirilmemek koşuluyla;

- Yerel yönetimlerin başta planlama çalışmaları ile bölge plan ve programlarını uygulayıcı veya yerel kalkınma kapasitesini artırıcı faaliyetlerini ve
- Diğer başvuru sahiplerinin yerel ve bölgesel kalkınmaya katkıda bulunabilecek çalışmalarını kapsamak zorundadır.

Teknik destek bir mali destek aracı olmayıp, başvuru sahibinin ihtiyaç duyduğu bir uzmanın/uzmanların veya eğitimin temin edilmesi için gerekli olan maliyetleri kapsamaktadır. Teknik destek kapsamında yararlanıcı kuruluşa herhangi bir doğrudan mali destek verilmez, ödemeler hizmet alınan kuruluşa yapılır.

2.3. Sektörün Profili

2.3.1. Termal Turizm Sektörünün Genel Profili

Termal Turizm sektörünün profili incelendiğinde tüm dünyada tüketicinin giderek ilgi gösterdiği termal turizme yapılan yatırımlar artmakta ve ülkeler sağlık turizmi içerisinde yer alan termal turizmi en önemli ürün olarak sunmaktadır. Termal ve mineralli kaynak sularının çok fazla kullanım alanı bulunmakta olup bunların başlıcaları jeotermal enerji, içme suyu, dinsel ve ruhsal kullanım, yüzme, eğlence, sağlık ve terapidir.

Termal/mineral kaynaklar endüstrisi genel olarak 2 kategoriye ayrılmaktadır. Birinci gruba giren işletmelerde banyo hizmetlerinin yanında spa hizmetleri de bulunmakta olup (örneğin; masaj, hidroterapi, yüz ve diğer uygulamalar) ikinci gruba giren işletmelerde ise spa hizmeti bulunmamaktadır. Farklı ülkeler ve bölgelerde tarih ve gelenekleriyle alakalı olarak farklı tiplerde suya dayalı hizmetler sunulmaktadır. Aşağıdaki tabloda amaçlarına göre termal kaynaklı işletme tipleri görülmektedir.

Tablo 4: Termal Kaynaklı İşletme Tipleri

Öncelik Olarak Eğlence Amaçlı	Öncelik Olarak Sağlık Amaçlı	Öncelik Olarak Terapi ve Tedavi Amaçlı
Termal/mineral sulu yüzme havuz işletmeleri	Termal/mineral su ile hizmet veren banyo işletmeleri	Tedavilerde termal/mineralli su kullanan işletmeler
Termal/mineral su kullanan su parkları	Termal/mineral su bazlı spa işletmeleri	
Termal/mineral sulu su havuzu bulunan otel ve resortlar	Okyanus yakınında bulunan ve okyanustan faydalanan işletmeler	
Termal veya sıcak su kaynaklı işletmeler		

Kaynak: (The Global Wellness Institute, 2015)

2.3.2. Termal Turizm Sektörüne Ait Ürün Yelpazesi

Termal Turizm sektörü içerisinde yer alan termal tesislerde tesis faaliyetleri içerisinde tesisin hizmetleri çeşitlilik göstermektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı termal turizmi, termomineral su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerinin birleştirilmesi ile yapılan kür (tedavi) uygulamaları yanı sıra termal suların eğlence ve rekreasyon amaçlı kullanımı ile meydana gelen turizm türü olarak tanımlanmaktadır. Termal tesisler genellikle aşağıdaki metotlar ile sektöre hizmet etmektedir. (Tontuş, 2020)

- **Termal Kür:** Tedavi etkeninin belli dozda, seri halde, düzenli aralıklarla, belli sürelerle tekrarlanarak verilmesi ile uygulanan tedavi yöntemidir.
- **Kaplıca Tedavisi:** Toprak, yeraltı ve deniz kaynaklı mineralli sular, gazlar, peloidler (çamurlar) ve iklimsel unsurlar gibi doğal tedavi unsurlarının yöredeki iklim olanakları ve gerekli görülen diğer tedaviler ile birlikte kür tarzında uygulandığı bir tedavi sistemidir.
- **Balneoterapi:** Termomineral sular, peloidler ve gazlar gibi doğal tedavi unsurlarının banyo, içme ve inhalasyon (soluma) yöntemleri ile kür tarzında tedavi amaçlı kullanılmasıdır.
- **İnhalasyon Uygulamaları:** Termomineral su zerrecikleri ile yapılan soluma uygulamalarıdır.
- **İçme Kürleri:** Mineralli sular ile kaplıcalarda ya da yaşanan yerde yapılan içme kürleridir.
- **Peloidterapi:** Doğal, jeolojik ve/veya biyolojik olaylar sonucu oluşan organik ve/veya inorganik maddeler olan peloidlerin bir balneoterapi yöntemi olarak kullanılmasıdır. Halk arasında şifalı çamurların tedavi amaçlı kullanılması olarak bilinmektedir.
- **Klimaterapi:** Hava sıcaklığı, nem, rüzgar şiddeti ve hızı, güneş ışınımı ve benzeri iklimsel faktörlerin sistematik ve dozlanmış kür tarzında uygulanmasıdır.
- **Talassoterapi:** Koruyucu ve tedavi edici ve/veya kür amaçlı olarak tıbbi gözetim ve denetim altında, deniz suyu iklimi ve unsurlarının kür tarzında uygulandığı bir tedavi sistemidir.
- **Hidroterapi:** Termomineral sular ile yapılan yıkama, duş ve dökme gibi uygulamalardır. Ayrıca, her birey için özel olarak düzenlenen ve ideal olarak amaca uygun inşa edilmiş havuzlarda gerçekleştirilen, sinir-kas-iskelet sistemiyle ilgili fonksiyonları geliştirme-iyileştirme amaçlı bir havuz tedavi programı olarak da tanımlanmaktadır.
- **Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon:** Kaplıca tedavisinde kullanılan elektroterapi, egzersiz tedavileri, masaj ve diğer yöntemlerdir.

2.3.3. Turizm Sektörünün İleri ve Geri Bağlantılarının Bulunduğu Sektörler

Turizm sektörünün girdi sunduğu sektörlerin başında kara taşımacılığı sektörü gelmektedir. İkinci sırada ise destekleyici ve yardımcı ulaştırma faaliyetleri ile seyahat acentesi faaliyetleri takip etmektedir. Turizmin girdi sunduğu tüm sektörler için etki düzeyleri ileri bağlantı katsayısı Tablo 5'te gösterilmiştir. (Sarıışık, Akova, Türkay, & Sarı, 2011)

Turizme girdi sunan sektörler incelendiğinde ise ilk sırada destekleyici ve yardımcı ulaştırma faaliyetleri ile seyahat acentesi faaliyetleri gelmektedir. Bu sektörü gıda ürünleri ve içecek imalatı ile kara taşımacılığı sektörleri takip etmektedir. Turizme girdi sunan tüm sektörler ve geri bağlantı katsayısı aşağıdaki tabloda görülmektedir. (Sarıışık, Akova, Türkay, & Sarı, 2011)

Tablo 5: Turizm Sektörünün İleri – Geri Bağlantılı Sektörleri ve Bağlantı Katsayıları

Turizmin Girdi Sunduğu Sektörler	İleri Bağlantı Katsayısı	Turizme Girdi Sunan Sektörler	Geri Bağlantı Katsayısı
Kara Taşımacılığı	0,25	Destekleyici ve Yard. Ulaş. Faal., Seyahat Acenta Faaliyetleri	0,17
Destekleyici ve Yard. Ulaş. F., Seyahat Acentesi Faaliyetleri	0,23	Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı	0,13
Sig. Ve Em. Fon Hariç Mali Aracı Kurumlar Faaliyetleri	0,06	Kara Taşımacılığı	0,09
Eğlence, Dinlenme, Kültür ve Sporla İlgili Faaliyetler	0,05	Tarım, Avcılık ve İlgili Hizmet Faaliyetleri	0,06
Havayolu Taşımacılığı	0,04	Diğer İş Faaliyetleri	0,04
Motorlu Taşıtlar ve Motosikletler Dışında Kalan Toptan Ticaret	0,04	Sigorta ve Em. Fonları Hariç Mali Aracı Kurumlar Faaliyetleri	0,04
Suyolu Taşımacılığı	0,03	Eğlence, Dinlenme, Kültür ve Sporla İlgili Faaliyetler	0,03
Posta, Telekomünikasyon	0,02	Gayrimenkul Faaliyetleri	0,03
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,02	Oteller ve Lokantalar	0,03
Kamu Yön. Ve Savunma, sorunlu Sosyal Güvenlik	0,02	Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtım	0,02
Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	0,02	Motorlu Taşıtlar ve Motosikletler Dışında Kalan Perakende Ticaret	0,02
Motorlu taşıtlar ve Motosikletler Dışında Kalan Perakende Ticaret	0,01	Motorlu Taşıtlar ve Motosikletler Dışında Kalan Toptan Ticaret	0,02
Oteller ve Lokantalar	0,01	Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı	0,02
Motorlu Taşıtlar ve Motosikletlerin Satış, Bakımı ve Onarımı; Motorlu Taşıtların Perakende Satışı	0,01	Kok Kömürü, Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri	0,02
Tekstil Ürünleri imalatı	0,01	Posta ve Telekomünikasyon	0,01
Diğer İş Faaliyetler	0,01	Motorlu Taşıtlar ve Motosikletlerin Satış, Bakımı ve Onarımı; Motorlu Taşıtların Perakende Satışı	0,01
Diğer Sektörler	0,10	Diğer Sektörler	0,13

Kaynak: (Sarıışık, Akova, Türkay, & Sarı, 2011)

2.3.4. Dünya’da Termal / Mineral Kaynaklı Turizm

Dünya genelinde termal/mineral kaynaklı turizm incelendiğinde Asya Kıtası, bin yıldan daha uzun bir geçmişe dayanan geniş termal kaynakları ve banyo gelenekleri ile dünyanın en büyük termal/mineral kaynak pazarlarına ev sahipliği yapmaktadır. Asya ülkeleri, sağlık turizmi ve ekonomik kalkınma için sahip oldukları kaynakları değerlendirmekte ve uluslararası pazardan daha fazla pay almak için tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine oldukça önem vermektedir.

Global Sağlıklı Yaşam Enstitüsü’nün araştırmalara göre dünyada 127 ülkede faaliyet gösteren 34.057 termal/mineral kaynaklı tesis olduğu tahmin edilmektedir. Yine Global Sağlıklı Yaşam Enstitüsü’nün çalışmasına göre bu işletmeler 2017 yılında 56,2 milyar USD gelir elde ederken yaklaşık olarak 1,8 milyon kişiye de istihdam sağlamıştır. (The Global Wellness Institute, 2018)

Termal/mineral kaynaklı turizm endüstrisi, çok çeşitli farklı türlerde işletmeleri kapsamaktadır. Bazı bölgelerdeki termal sular, doğası gereği eğlence amaçlıdır (örneğin, termal su yüzme havuzları ve su parkları), bazıları tıbbi veya tedavi edici amaçla hizmet vermektedir (örneğin, Avrupa'daki birçok sanatoryum) ve bazı işletmeler ise sağlık artırıcı amaca odaklanmıştır (örneğin, Japonya'daki Onsen ismiyle anılan sıcak su banyoları, kaplıcalar). Birçok termal/mineral kaynak tesisi birden fazla kategoriyle örtüştüğünden termal turizm sektörü iki gruba ayrılarak ele alınabilir. Bu gruplar banyo hizmeti yanı sıra spa hizmetleri (örneğin masaj, yüz bakımı, hidroterapi, diğer tedaviler vb.) sunan işletmeler ve spa hizmeti sunmayan işletmeler.

Global Sağlıklı Yaşam Enstitüsü'nün, 2018 yılında yapmış olduğu Termal/Mineral Kaynaklar Araştırma Raporu'na göre 34.057 tane termal/mineral kaynaklı hizmet veren işletmenin 8,816 tanesi termal faaliyetleri yanında spa hizmeti de vermektedir. Spa hizmeti göze çarpıcı şekilde katma değer yaratan uygulama olup spa hizmeti veren işletmeler; sayılarının sektördeki toplam işletme sayısından oldukça az olmasına rağmen sektör cirosunun %66'sı olan 37.1 milyar USD ciro elde etmektedir. (The Global Wellness Institute, 2018)

Tablo 6: Global Termal Turizm Endüstrisi (2017)

Sektör	İşletme Sayısı	Ciro (Milyar USD)	İşletme Başına Ortalama Ciro (USD)
Spa Hizmeti Veren	8.816	37,1	4.202.972
Spa Hizmeti Vermeyen	25.241	19,1	756.825
Termal Turizm Sektörü Toplamı	34.057	56,2	1.648.904

Kaynak: (The Global Wellness Institute, 2018)

Termal turizm sektörü ağırlıklı olarak Asya-Pasifik ve Avrupa'da yüzyıllardır süregelen su bazlı şifa ve rahatlamının yansıması olarak yine bu iki bölge de yoğunlaşmıştır. Asya-Pasifik ve Avrupa bölgelerinde oluşan ciro sektör toplamının %95'ini oluşturmakta ve dünya üzerindeki toplam işletmelerinde %94'ünü barındırmaktadır.

Tablo 7: Termal Turizm İşletmelerinin Bölgesel olarak Dağılımı (2017)

Bölge	İşletme Sayısı	Ciro (Milyar USD)
Asya-Pasifik	25.916	31,60
Avrupa	5.613	21,73
Latin Amerika-Karayip	1.148	1,60
Kuzey Amerika	237	0,73
Orta Doğu-Kuzey Afrika	324	0,41
Güney Afrika	39	0,08

Kaynak: (The Global Wellness Institute, 2018)

Tablo 8'de görüldüğü üzere 2017 yılında termal turizm alanında lider olan ilk 10 ülke tüm dünyanın termal turizm cirosunun %82'sini oluşturmaktadır. Dünyada en fazla ciroyu Çin oluşturmakta ve ikinci sırada Japonya gelmektedir. İşletme sayısı bakımından Japonya'da termal tesis sayısı fazla olmasına rağmen işletme tiplerinden ötürü daha düşük gelire sahiptir. Daha önce de belirtildiği üzere Avrupa'da hizmet veren işletmeler spa faaliyetleri ile daha nitelikli termal turizm hizmeti sundukları için işletme

başına düşen gelirleri de daha yüksek olmaktadır. Global Sağlıklı Yaşam Enstitüsü'nün çalışmasına göre Türkiye, 2017 yılında 667 Milyon USD ciro geliri ile dünyada 11. sırada yer almıştır.

Tablo 8: Termal Turizm Sektöründe Ciro Bazında İlk 10 Ülke

Ülke	İşletme Sayısı	Ciro (Milyon USD)
Çin	3.900	17.501
Japonya	20.972	12.796
Almanya	1.265	7.152
Rusya	838	3.667
İtalya	768	1.718
Avusturya	181	961
Macaristan	546	793
Brezilya	207	718
İspanya	293	683
Polonya	203	674

Kaynak: (The Global Wellness Institute, 2018)

Birçok ülkede, termal/mineral banyosu ve yüzme amaçlı tesisler, geleneksel olarak hizmet vermektedir ve nispeten düşük giriş ücretlerine sahiptirler. Ayrıca bu tür tesislerin hedef pazarları çoğunlukla yerel pazardır. Bu tür işletmeler sayı bakımından dünyadaki işletmelerin çoğunluğunu temsil etmektedir. Bununla birlikte, katma değerli spa hizmetleri sunan kuruluşlar, daha gelişmiş tesisler ve daha geniş bir ürün yelpazesi ile üst segmente hitap etmekte ve daha turizm odaklı hareket etmektedir.

Termal Turizm sektörünün yıllar içerisindeki değişimi incelendiğinde 2013 yılından 2015 yılına kadar sektörün ciro bazında yıllık ortalama %2 büyüdüğü görülmektedir. Bunun yanında 2015 yılından 2017 yılına kadar ise ortalama %10 büyüdüğü görülmektedir.

Tablo 9: Termal Turizm Sektörünün Yıllar İçindeki Ciro Değişimi

Ciro	2013	2015	2017
Gelir (Milyar USD)	50	51	56,2

Kaynak: (The Global Wellness Institute, 2018)

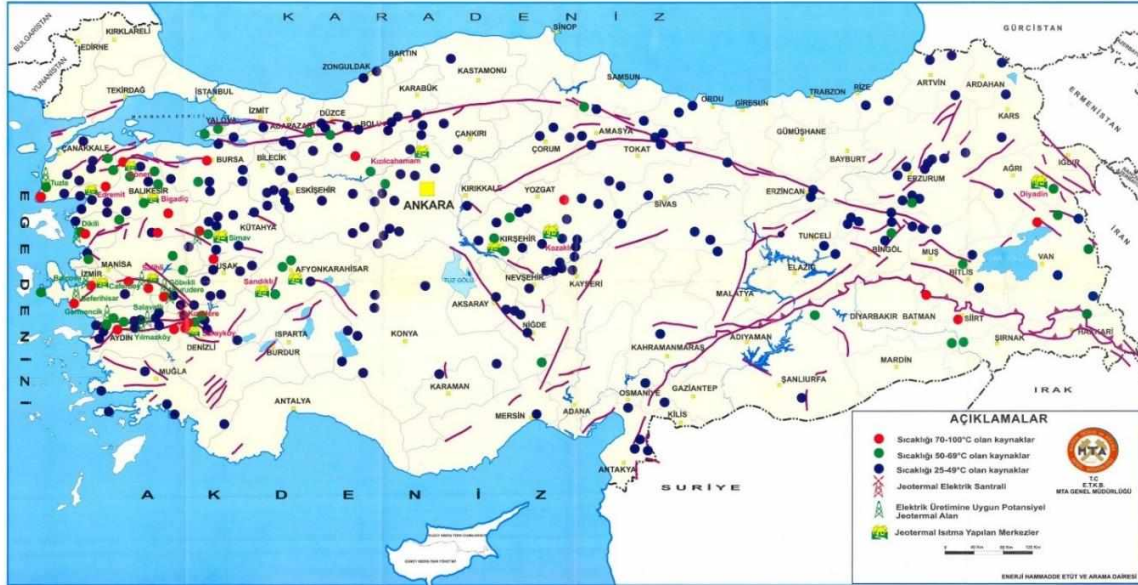
Termal turizm sektörü dünyada artan yaşlı nüfusu, doğal tedavi ve şifa kaynağı olarak kolay erişilebilme, sağlık sektöründe alternatif tıp alanındaki gelişmeler ve insanların sağlıklarına gösterdikleri önemin artması gibi etkenler ile sürekli büyüme eğilimindedir. Bu alandaki yeni yatırımlar ve cirolardaki düzenli artışlar ilerleyen yıllarda sektörün daha da büyüyeceğini göstermektedir.

2.3.5. Türkiye’de Jeotermal Enerji ve Termal Turizm

2.3.5.1. Türkiye’nin Jeotermal Enerji Potansiyeli

Jeolojik olarak Alp-Himalaya dağ oluşum kuşağında yer alan Türkiye’de, genç tektonik dönemde kazanmış olduğu çok kırıklı yapısı ve geçirmiş olduğu volkanik faaliyetlerden dolayı aşağıdaki şekilde de görüleceği üzere Batı Anadolu’da graben sistemlerinde, Orta ve Doğu Anadolu’da volkanik alanlarda ve Kuzey Anadolu boyunca yoğun jeotermal kaynaklar bulunmaktadır.

Şekil 2: Türkiye Jeotermal Kaynaklar Dağılımı Haritası

Kaynak: (Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, 2020)

Türkiye geneline yayılmış, 1.000 civarında doğal çıkış şeklinde, değişik sıcaklıklarda birçok jeotermal kaynak yer almaktadır. Yapılan çalışmalar ile tespit veya tahmin edilen jeotermal kaynakların tümüne "potansiyel", açığa çıkarılan kısmı ise "kapasite" olarak ifade edilmektedir. (MTA, 2020)

Türkiye'nin jeotermal potansiyeli oldukça yüksek olup, potansiyel oluşturan alanların %78'i Batı Anadolu'da, %9'u İç Anadolu'da, %7'si Marmara Bölgesi'nde, %5'i Doğu Anadolu'da ve %1'i diğer bölgelerde yer almaktadır. Jeotermal kaynakların %90'ı düşük ve orta sıcaklıkta olup doğrudan uygulamalar (ısıtma, termal turizm, çeşitli endüstriyel uygulamalar vb.) için uygundur. Kalan %10'u ise dolaylı uygulamalar (elektrik enerjisi üretimi) için uygundur. (MTA, 2020)

MTA Genel Müdürlüğü'nün mevcut kaynakların geliştirilmesi ve yeni kaynak alanlarının aranması çalışmalarına ağırlık vermesi ile 2004 sonu itibarı ile 3.100 MWt olan kullanılabilir ısı kapasitesi, 2018 yılı Aralık sonu itibarı ile ilave 1.900 MWt ısı enerjisi artışı ile 5.000 MWt'e yükselmiştir. MTA tarafından 173 adet olan keşfedilmiş jeotermal saha sayısı da sondajlı aramalarla, 10 adedi elektrik üretimine uygun olan yeni sahaların keşfiyle 239 jeotermal sahaya çıkarılmıştır. (MTA, 2020)

2008 yılında, Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ve özel sektörün de jeotermal arama, geliştirme ve yatırım çalışmalarında devreye girmesiyle, ülkemiz toplam jeotermal ısı kapasitesi (görünür ısı miktarı) 35.500 MWt'e ulaşmıştır. (MTA, 2020)

Jeotermal alanların keşfedilmesi ve değerlendirilmesi sonucu jeotermal uygulamalardaki değişimler aşağıda belirtilmiştir. (MTA, 2020)

- Elektrik üretimine uygun saha sayısı 2002 yılında 16 iken 2018 yılında 25 adede çıkmıştır.
- Sera ısıtması 2002 yılında 500 dönüm iken 2019 yılında 4.052 dönüme çıkmış, %710 artış olmuştur.
- Konut ısıtması 2002 yılında 30.000 konuttan 2019 yılında 125.000 konut eşdeğerine çıkmış, %316 artış olmuştur.
- Elektrik üretiminde kurulu güç 2002 yılında 15 MWe iken 2019 yılında 1.304 MWe çıkmış, %8.600 artış olmuştur.
- Ülke görünür ısı kapasitesi ise 2002 yılında 3.000 MWt'den 2019 yılında 35.500 MWt'e (özel sektörle birlikte) çıkarak %1.083 artış sağlanmıştır.

2.3.5.2. Türkiye’de Termal Turizm

Doğal zenginliklerden olan ve tedavi edici özelliği bulunan termal sular, birçok Avrupa ülkesinin gerek iç gerekse dış turizminde önemli yer tutmaktadır. Türkiye, termal turizmin hammaddesi olan 1.300 civarındaki termal su kaynağı ile zengin termal turizm potansiyeline sahiptir. Ancak bunlardan sadece 262 adedi tedavi amacıyla kullanılmaktadır. Termal kaynakların çoğunluğu belediye veya özel idareler tarafından işletilmektedir. Yerel idarelerin deneyim, bütçe, mevzuat darboğazları nedeniyle mevcut tesislerin çoğunluğu nicelik ve nitelik olarak yetersizdir ve daha çok hamam olarak kullanılmaktadır.

Özellikle son yıllarda sağlıklı ve zinde insan olma arzusu ile daha nitelikli ve kaliteli bir turizm arzı talep edilmektedir. Bu kapsamda, Türkiye’de de bir yanda tedavi imkânlarının diğer yanda da eğlence ve dinlenme olanaklarının sunulduğu termal turizm tesislerinin oluşturulması giderek önem kazanmaktadır. Ülkemiz insanının tarihi ve geleneksel olarak yıkanma ve şifa bulma amaçlarıyla yoğun olarak kaplıcalara gitme talebi ile birlikte iç turizmde sağlık ve termal turizm alanında ilerlemeler yaşanmaktadır. Ancak termal turizmin dış turizme açılması ve dünya ülkeleriyle rekabet edebilir seviyeye ulaşması, nitelikli tesislerin oluşturulması ve konaklama, kür merkezi ve kür parkı entegrasyonunun uluslararası niteliklere sahip olan tesislere entegre edilmesiyle mümkün olabilecektir. (Gülmez, 2012)

Türkiye genelinde yer alan termal turizm tesisleri incelendiğinde; Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın 2019 yılı verilerine göre termal amaca yönelik olarak turizm yatırım belgesi almış 18 tesisin yatak sayısı 9.856, turizm işletme belgesi almış 91 tesisin yatak sayısı ise 30.481’dir. Yaklaşık olarak 17.634 yatak kapasiteli 88 tesis ise yerel belediyeler tarafından belgelendirilmiştir. Türkiye genelinde bulunan toplam 197 termal tesis 57.971 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir. Tesis türleri bakımından en fazla 5 yıldızlı tesis bulunmaktadır.

Tablo 10: Türkiye Geneli Termal Turizm Tesisleri Sayısı, Tür ve Kapasiteleri

Tesis Türü		Turizm İşletme Belgeli		Turizm Yatırım Belgeli		Belediye Belgeli	
		Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Yatak Sayısı
Termal Otel	3 Yıldızlı	17	2.109	5	1.023		
	4 Yıldızlı	31	6.990	4	1.820		
	5 Yıldızlı	40	21.153	8	6.703		
Termal Tatil Köyü				1	310		
Termal Müstakil Apart		2	171				
Butik Termal Otel		1	58				
Kaplıca						88	17.634
Toplam Termal Tesis Sayısı		197					
Toplam Yatak Sayısı		57.971					

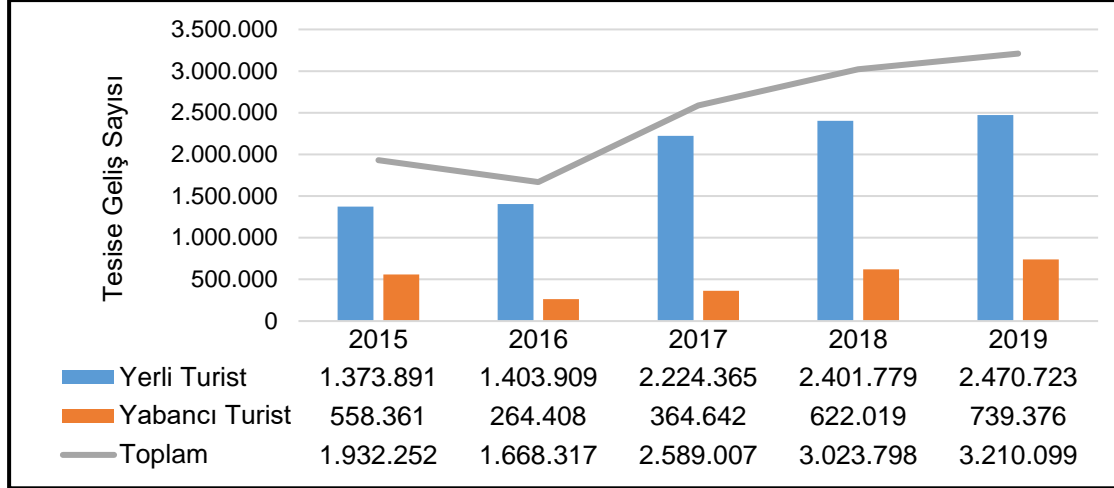
Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

2015 – 2019 yılları arasında turizm işletme belgeli ve belediye belgeli termal tesislerde konaklayan yerli ve yabancı turistlerin tesise geliş sayıları incelendiğinde; gerek yapılan yeni otel yatırımları, gerekse tanıtım faaliyetleri ile hem yerli hem de yabancı turist sayılarında artışlar yaşanmıştır. 2019 yılında toplam 3.210.099 kişi termal tesislerde konaklamış olup konaklayanların %76’sının yerel ziyaretçilerden oluştuğu görülmektedir. Termal tesislerde 2015 yılından itibaren yerli turist sayısı artarak 2019 yılında

2.470.723 kişiye ulaşmıştır. Yabancı turist sayısı ise 2016 yılından itibaren düzenli artış göstererek 2019 yılında 739.376 kişiye ulaşmıştır.

Grafik 1: Termal Tesislere Turist Geliş Sayısının Değişimi (2015-2019)

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

Türkiye genelinde faaliyetine devam eden turizm işletme veya yatırım belgeli termal otellerdeki geceleme sayıları incelendiğinde termal otellerde son 5 yıllık süreçte yabancı geceleme sayılarında düzenli artış olduğu görülmektedir. Yerli turist geceleme sayısında ise 2018 yılına kadar artışlar yaşanmış olup 2019 yılında bir düşüş görülmüştür.

Tablo 11: Türkiye Geneli Turizm Belgeli Termal Otellerde Geceleme Sayısı (Gün)

Turist	2015	2016	2017	2018	2019
Yabancı	793.737	360.491	536.026	870.517	1.221.017
Yerli	2.198.435	2.242.645	3.554.732	3.916.018	3.797.835
Toplam	2.992.172	2.603.136	4.090.758	4.786.535	5.018.852

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

Türkiye geneli turizm işletme belgeli termal otellerdeki ortalama kalış sürelerinin 2015-2019 yılları arası değişimleri incelendiğinde yabancı turistlerin ortalama kalış sürelerinde 2017 yılından itibaren artış, yerli turistlerin ortalama kalış sürelerinde ise düşüş olduğu gözlenmektedir.

Tablo 12: Türkiye Geneli İşletme Belgeli Termal Otellerde Ortalama Kalış Süresi (Gün)

Turist	2015	2016	2017	2018	2019
Yabancı	1,5	1,8	1,50	1,43	1,74
Yerli	1,9	2,0	2,12	2,07	2,03
Toplam	1,8	1,9	2,01	1,91	1,95

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

Türkiye genelindeki turizm işletme veya yatırım belgeli termal oteller ile belediye belgeli termal tesislerdeki son 5 yıllık doluluk oranları incelendiğinde; yıllar itibarıyla çok değişkenlik görülmemesine rağmen 2019 yılı itibarıyla hem işletme hem de belediye belgeli tesislerde doluluk oranlarında artış olduğu görülmektedir. Bu artış turizm sektörü içerisinde termal turizme ilginin arttığını da göstermektedir.

Tablo 13: Türkiye Geneli Termal Tesis Doluluk Oranları (2015-2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
İşletme/Yatırım Belgeli Termal Otel Doluluk Oranı (%)	41,88	33,83	45,88	48,91	49,00
Belediye Belgeli Tesis/Otel Doluluk Oranı (%)	27,79	30,12	28,84	26,83	31,49

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

2.3.6. Kırşehir İlinde Termal Turizm

Kırşehir, Orta Anadolu kıta içi fay sistemi içinde yer almaktadır. Başkalaşım serilerinin kıvrılmaları sırasındaki kırılma ile Kuzeybatı-Güneydoğu yönünde uzanan bir fay hattı oluşmuştur. İkinci bir fay hattı ise ilin, Ankara ile sınırını oluşturacak şekilde kuzeye doğru uzanmaktadır. İlk kıvrılmalar sırasında oluşan fay hattı 15 km uzunluğundadır. Kırşehir'deki Terme Jeotermal Alanında çıkan su, bu fay hattının derinliklerinden gelen sıcak sudur.

Kırşehir ili jeotermal açıdan önemli bir potansiyele sahiptir. 1974 yılında MTA Genel Müdürlüğü Kırşehir ilinde jeotermal enerji arama çalışmalarına başlamış, ilk çalışmayı merkezde Terme Jeotermal alanında yapmış, bu çalışma sonucunda bir kuyu açılmış ve 60°C sıcaklıkta 30lt/sn debili termal su elde edilmiştir. Bu çalışma sonucu Kırşehir jeotermal su kaynağı ile tanışmış ve ilerleyen yıllarda yeni açılan kuyular ile de bu alandaki yatırımlar artmıştır.

Merkez ilçede 3 termal otel ve Çiçekdağı ilçesinde 1 kaplıca olmak üzere Kırşehir genelinde faaliyette toplam 4 termal tesis bulunmaktadır. Bu tesislerde toplam 429 oda ve 888 yatak ile hizmet verilmektedir. Ayrıca Merkez ilçeye bağlı Karalar Köyü'nde faaliyette olmayan 1 kaplıca da bulunmaktadır. Kırşehir il merkezinde yer alan 3 termal otel de turizm işletme belgeli olup Terme Jeotermal Alanında yer almaktadır. Merkez ilçedeki 3 termal otel toplam 401 oda ve 832 yatak kapasitesine sahiptir. Kırşehir'de yer alan termal tesislere ait detaylar Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14: Kırşehir İlindeki Termal Tesisler ve Kapasiteleri

Belge Türü	İşletme	Sınıfı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Turizm İşletme Belgeli Termal Oteller	Armas Termal Resort Otel	4 Yıldızlı	198	426
	Grand Terme Otel	4 Yıldızlı	132	264
	Temur Otel	3 Yıldızlı	71	142
Belediye Belgeli Termal Tesis	Bulamaçlı Kaplıcası	----	28	56
Toplam			429	888

Kaynak: (Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020)

Kırşehir ilinde Kültür ve Turizm Bakanlığı işletme belgeli toplam otel sayısı 5 olup bu otellerden 3 tanesi termal otel olarak hizmet vermektedir.

Kırşehir genelinde yer alan 5 turizm işletme belgeli otele (Termal ve diğer) geliş sayıları, ziyaretçi profilleri bakımından incelendiğinde 2019 yılı itibarıyla gelen toplam 69.988 ziyaretçinin %98,5'i olan 69.008'ini yerli ziyaretçilerin oluşturduğu görülmektedir. 2015 – 2019 yılları arası işletme belgeli otellerde konaklayan yerli turist sayılarında düşüş gerçekleşirken, yabancı turist sayılarında bir artış gözlenmemiş olup 2019 yılında otellerde 980 ziyaretçi konaklamıştır.

Tablo 15: Kırşehir İli İşletme Belgeli Otellere Geliş Sayısının Ziyaretçi Türlerine Göre Yıllık Değişimi

Turist		2015	2016	2017	2018	2019
Geliş Sayısı	Yabancı	941	1.059	1.095	1.181	980
	Yerli	91.846	78.187	78.017	68.689	69.008
	Toplam	92.787	79.246	79.112	69.870	69.988

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

Kırşehir ilindeki mevcut işletme belgeli otellerdeki geceleme sayıları incelendiğinde, 2017 yılından itibaren hem yabancı hem de yerli ziyaretçilerin geceleme sayılarında düşüş olduğu görülmektedir. 2019 yılında gerçekleşen toplam 103.697 geceleme sayısının 101.521'i yerli ziyaretçilerden oluşmuştur.

Tablo 16: Kırşehir İli İşletme Belgeli Otellerdeki Geceleme Sayısının Ziyaretçi Türlerine Göre Yıllık Değişimi

Turist		2015	2016	2017	2018	2019
Geceleme Sayısı	Yabancı	3.188	8.547	4.527	3.027	2.176
	Yerli	115.655	99.092	122.114	109.378	101.521
	Toplam	118.843	107.639	126.641	112.405	103.697

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

Kırşehir ilindeki işletme belgeli otellerdeki ortalama kalış süreleri incelendiğinde yabancı ziyaretçilerin kalış sürelerinin yerli ziyaretçilerden daha uzun olduğu görülmektedir. 2019 yılında ortalama kalış süreleri yabancı turistlerde 2,2 gün iken yerli turistlerde 1,47 gün olarak gerçekleşmiştir. Kırşehir'de yer alan turizm işletme belgeli otellerdeki ortalama kalış süreleri 1,48 gün iken Türkiye genelindeki işletme belgeli otellerdeki ortalama kalış süresi 2,84 gün olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 17: Kırşehir ve Türkiye Geneli İşletme Belgeli Otellerde Yıllık Ortalama Kalış Süreleri

		2015	2016	2017	2018	2019
Ortalama Kalış Süresi (Gün)	Yabancı (Kırşehir)	3,40	8,10	4,13	2,56	2,20
	Yerli (Kırşehir)	1,30	1,30	1,57	1,59	1,47
	Ortalama (Kırşehir)	1,30	1,40	1,60	1,61	1,48
	Ortalama (Türkiye)	3,10	3,00	2,70	2,87	2,84

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

Kırşehir'de yer alan turizm işletme belgeli otellerin ortalama doluluk oranları 2017 yılından itibaren düşüş göstermektedir. Türkiye genelindeki işletme belgeli otellerin doluluk oranları ise 2016 yılından itibaren artış eğilimindedir. 2019 yılı ortalama doluluk oranlarına bakıldığında Kırşehir'deki işletme belgeli otellerde doluluk oranı %29,13 olarak gerçekleşirken Türkiye ortalaması %58,90 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 18: Kırşehir ve Türkiye'deki İşletme Belgeli Otellerin Yıllık Doluluk Oranları

		2015	2016	2017	2018	2019
Doluluk Oranı (%)	Kırşehir Ort.	38,35	35,14	38,03	34,89	29,13
	Türkiye Ort.	51,18	41,51	50,99	56,43	58,90

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

2.4. Türkiye Genelinde Termal Otellerde Konaklayan Yurt Dışı Ziyaretçi Verileri

2019 yılı içerisinde Türkiye genelinde yer alan turizm işletme belgeli termal otellerde konaklayan ziyaretçi profilleri incelendiğinde çoğunluğun yerli turistlerden oluştuğu gözlenmektedir. Tablo 19'da termal otelleri 2019 yılında en çok ziyaret eden ilk 10 ülkenin verileri verilmiş olup ilk sırada 210.496 ziyaretçi ile Çin Halk Cumhuriyeti yer alırken ikinci sırada 74.302 ziyaretçi ile Güney Kore yer almıştır. Toplam yabancı turistlere bölgesel bakıldığında ise çoğunluğu Asya ülkelerinden gelen konuklar, sonrasında ise Avrupa'dan gelen konukların oluşturduğu görülmektedir. Termal otellerde ortalama kalış süreleri yerli turistlerde ortalama 2 gün iken yabancı turistlerde Almanya, Rusya ve Kuveyt vatandaşları hariç 1-2 gün arası değişmektedir. Özellikle Kuveyt ve Rusya'dan gelen turistlerin ortalama kalış süreleri 3 günün üzerindedir.

Tablo 19: Türkiye Genelinde Termal Otelde Konaklayan Yurtdışı Ziyaretçi Profili ve Konaklama İstatistikleri (2019 Yılı)

Ülkeler	Termal Otel		
	Tesise Geliş Sayısı	Geceleme (Gün)	Ortalama Kalış Süresi (Gün)
GENEL TOPLAM	2.568.623	5.018.852	1,95
TOPLAM YERLİ	1.866.545	3.797.835	2,03
TOPLAM YABANCI	702.078	1.221.017	1,74
Çin Halk Cumhuriyeti	187.748	210.496	1,12
Güney Kore	65.027	74.302	1,14
Almanya	38.112	97.790	2,57
Japonya	30.309	34.786	1,15
Brezilya	25.710	27.892	1,08
Rusya Federasyonu	20.467	67.280	3,29
Endonezya	17.842	20.954	1,17
Kuveyt	17.759	56.752	3,20
Malezya	17.148	20.648	1,26
İspanya	15.877	24.562	1,55

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

2015 - 2019 yılları arasında, Türkiye'deki turizm belgeli termal otellerde konaklayan yabancı turist profilleri incelendiğinde, termal otellerde en fazla konaklayanların Asya ülkelerinden gelen turistler olduğu görülmektedir. Asya ülkelerinden sonra ikinci sırada, Avrupa ülkelerinden gelen turistler yer almaktadır. Sonrasında sırasıyla Bağımsız Devletler Topluluğu (B.D.T.), Amerika Kıtası ülkeleri ve son olarak Afrika Kıtası ülkeleri gelmektedir.

2018 yılına kıyasla 2019 yılında Asya ülkeleri hariç diğer bölgelerden gelen yabancı turist sayısında bir artış olduğu görülmektedir. Fakat 2015 – 2019 yılları arasındaki değişime bakıldığında ise en fazla artış Asya ülkelerinden gelen turist sayısında gerçekleşmiştir.

Türkiye'de termal otele gelen yabancı turist sayısındaki artışta Avrupa'nın yıllar itibarıyla yaşlanan nüfusunun sağlık amaçlı termal turizme yönelmesi ve Asya ülkelerinde termal su ve terapi kültürünün yaygın olmasının etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 20: Termal Otelde Konaklayan Yabancı Turist Sayılarının Geldikleri Bölgeler Bazında Değerlendirmesi

Bölgeler	2015	2016	2017	2018	2019
Toplam Asya	177.608	79.357	215.457	383.615	370.645
Toplam Avrupa	171.064	99.674	105.655	83.973	139.077
Toplam B.D.T.	30.957	7.637	24.636	24.653	33.566
Toplam Amerika	29.039	6.233	9.776	25.413	30.853
Toplam Afrika	7.851	3.834	4.457	6.655	9.626

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

Türkiye genelinde turizm işletme belgeli termal otellerde en fazla konaklayan ilk on ülke vatandaşları incelendiğinde 2019 yılında en çok turist Çin'den geldiği görülmektedir. Çin'i yine Asya ülkesi olan Güney Kore takip etmiştir. Özellikle 2018 ve 2019 yıllarında bu ülkelerden termal otellere gelen turist sayısında ciddi artışlar olduğu görülmektedir. 2015 – 2019 yılları arası süreç incelendiğinde 2015 yılına göre 2019 yılında yabancı turist sayısındaki artış %24 olarak gerçekleşirken yerli turist sayısındaki artış %39 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 21: Türkiye Geneli Termal Otellerde En Fazla Konaklayan İlk On Ülke Turist Sayıları

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019
Çin Halk Cumhuriyeti	98.171	20.634	92.330	198.902	187.748
Güney Kore	48.618	14.127	29.576	42.022	65.027
Almanya	64.065	33.636	20.547	21.205	38.112
Japonya	30.825	3.928	9.049	24.074	30.309
Brezilya	12.154	2.908	7.128	19.193	25.710
Rusya Fed.	25.485	3.004	17.409	15.835	20.467
Endonezya	6.039	2.334	11.945	17.445	17.842
Kuveyt	2.979	4.877	12.248	13.038	17.759
Malezya	17.148	7.885	9.953	17.488	16.351
İspanya	12.616	1.401	1.749	13.310	15.877
YABANCI	534.670	203.621	358.288	610.788	702.078
YERLİ	1.132.555	1.134.851	1.673.990	1.894.756	1.866.545
TOPLAM	1.667.225	1.338.472	2.032.278	2.505.544	2.568.623

Kaynak: (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

2.5. Termal Otel Yatırımına Ait Kapasite ve Talep Tahmini

Bu ön fizibilite çalışması ile Kırşehir ili Merkez İlçesi Terme Jeotermal Alanda yer almakta olan termal oteller bölgesi içerisinde, 128 oda, 264 yatak kapasiteli dört yıldızlı bir termal otel yapılmı öngörülmüştür. İnşa edilecek otelin zemin ile beraber beş katlı olacağı varsayılmaktadır.

A. Oda ve Yatak Kapasitesi

Kırşehir Merkez Terme Jeotermal Bölgesinde yapımı planlanan dört yıldızlı termal otelin 120 adet standart, 4 adet süit ve 4 adet engelli olmak üzere toplam 128 adet odadan oluşması ve toplam yatak kapasitesinin 264 adet olması öngörülmektedir. Standart odalardan 8 adedi "connection room" şeklinde tasarlanacak olup gerekli olduğu durumlarda odalar arasındaki bağlantılar açılabilir.

Tablo 22: Yatırımı Planlanan Termal Otelin Oda Sayısı ve Büyüklüğü Dağılımı

Oda Tipi	Oda Sayısı	Oda Büyüklüğü (m ²)
Standart Oda	120	26
Suit Oda	4	50
Engelli Odası	4	28
Toplam Oda	128	3.432

Odalar içerisinde 32 inch TV, klima, çalışma masası, kanepeler, ütü ve ütü masası, duş ve küvet, saç kurutma makinesi, minibar, elektrikli su ısıtıcı, telefon, büyüteçli ayna, gardırop, puf, sehpa, komodinler, abajurlar, çöp sepetleri, yastıklar, battaniyeler, yatak, perde, havlu, yastık kılıfı, yatak örtüsü, pike, çarşaf, lavabo, klozet, kasa, yangın dedektörü, bavulluk ve tabloların yer alacağı öngörülmektedir.

B. Hizmet Kapasitesi

- 400 kişilik restoran
- 120 kişilik restoran
- 500 kişilik kongre ve düğün salonu
- Lobi Bar
- 3 adet Satış Mağazası
- Fitness Salonu
- Spa Merkezi
- 100 kişilik Gece Kulübü
- Açık ve Kapalı Yüzme Havuzu
- 300 kişilik toplantı salonu
- 2 adet 60 kişilik toplantı salonu

Otel içerisinde 120 ve 400 kişilik olmak üzere iki adet restoran ve bir adet bar bulunacaktır. Hem restoranlar hem de barlar sadece otelde konaklayan müşterilere değil oteli dışarıdan ziyaret edecek müşterilere de hizmet verebilecektir. Satış mağazalarında otel müşterilerine yönelik hediyelik ve giyim eşya satışları gerçekleştirilecektir. Satış mağazalarından birisi ise market olarak hizmet verecektir. Fitness salonu ve spa merkezi hem otel müşterilerine hem de otel dışından müşterilere de hizmet verebilecektir. Bir adet 500 kişilik kongre salonu planlanmış ayrıca bu salon düğün, balo, kına gibi etkinliklere de ev sahipliği yapılabilecektir. Kongre ve toplantı salonlarında projeksiyon cihazları, motorlu ve manuel perdeler, dome kamera, power amphi, flipchartlar gibi gerekli ekipmanlar bulunacaktır.

Türkiye genelindeki termal otellerin doluluk oranları incelenmiş olup, ön fizibiliteye konu otelin 5 yıllık doluluk oranının Tablo 23'de sunulduğu şekilde olması beklenmektedir. Otelin faaliyete geçeceği ilk yıl için doluluk oranının %45 gibi bir oranla düşük olacağı, yapılacak pazarlama faaliyetleri ile sektörde bilinirliğinin artmasına paralel olarak doluluk oranlarında artışlar yaşanacağı öngörülmektedir.

Tablo 23: Yatırımı Planlanan Termal Otelin Beş Yıllık Doluluk Oranı Tahmini

Yıllar	1. yıl	2. yıl	3. yıl	4. yıl	5. yıl
Doluluk Oranı (%)	45	50	55	60	65

2.6. Girdi Piyasası

Termal otel yatırımı için en önemli girdi yeterli ve nitelikli jeotermal kaynak suyudur. Kırşehir ili jeotermal kaynaklar bakımından oldukça zengin olup terme jeotermal alanında yatırım için yeterli kaynak bulunmaktadır.

Yatırımı planlanan termal otel işletmesinin, hizmet ürettiği ve faaliyetini sürdürdüğü sürece farklı gider kalemleri olacaktır. Bu konuda yapılmış çalışmalar ve faaliyette olan oteller ile yapılan görüşmeler neticesinde işletmenin gider tutarları aşağıda açıklandığı şekilde belirlenmiştir.

Personel Gideri: Dört yıldızlı termal otel de farklı birimler de toplam 63 kişinin istihdam edilmesi öngörülmektedir. Personel giderinin yıllık toplam brüt 4.098.000 TL olması beklenmektedir.

Elektrik Gideri: Otelin aylık elektrik giderinin, değişkenlik göstermekle birlikte %50 kapasite de çalışması durumunda 50.000 TL, yıllık 600.000 TL olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Su Gideri: Genel amaçlı kullanım suyu giderinin, değişkenlik göstermekle birlikte aylık 15.000 TL, yıllık giderinin de 180.000 TL olması öngörülmektedir.

Termal Su Gideri: Otel de kullanılacak termal su gideri için termal kaynakları işleten kamu şirketi olan Kırşehir Jeotermal A.Ş.' ye otelin gayrisafi hasılası üzerinden belirli oranda ödeme yapılmaktadır. Bu giderin aylık 100.000 TL, yıllık toplam 1.200.000 TL olması öngörülmektedir.

Isınma Gideri: Otelin jeotermal kaynak ile ısıtılması planlanmaktadır bu durumda ısınma gideri oluşmayacaktır.

Yiyecek/İçecek Gideri: Otel de konaklayan misafirlere sunulan yemek ve içecek giderlerinin aylık 80.000 TL, yıllık toplam 960.000 TL olması öngörülmektedir.

Temizlik Gideri: Otel odaları, ortak kullanım alanları ve termal havuzların hijyen ve temizliğinin sağlanması amacıyla aylık 10.000 TL, yıllık toplam 120.000 TL civarında temizlik maddesi gideri öngörülmektedir.

Bakım/Onarım Giderleri: Otel içinde ve çevresinde için gerekli olabilecek bakım, onarım, tadilat giderlerinin aylık 15.000 TL, yıllık toplam 180.000 TL olması öngörülmektedir.

Genel Giderler: Otel de kullanılan buklet malzemeleri, çatal, kaşık, bıçak, tabak vb. mutfak ekipmanları, tekstil giderleri, işçi kıyafetleri, kırtasiye, iletişim, pazarlama gibi giderlerinin yıllık toplam 80.000 TL olması öngörülmektedir.

2.7. Termal Turizm Pazarı ve Satış Analizi

Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 yılı verilerine göre Türkiye genelinde toplam 197 tane termal tesis bulunmakta olup bu tesislerin 109 tanesi turizm işletme veya yatırım belgelidir. 88 tesis ise kaplıca olarak hizmet vermektedir. Termal otel geliş sayısı incelendiğinde 2019 yılında toplam ziyaretçi sayısı 3.210.099 olarak gerçekleşmiş olup bunun 2.470.723'ünü yerli turist 739.376'sını yabancılar oluşturmuştur. (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020)

Türkiye'de termal tesisler ağırlık olarak Ege Bölgesi'nde Afyonkarahisar, Denizli, İzmir ve Kütahya şehirlerinde, Marmara Bölgesi'nde Bursa, Yalova, Balıkesir, Sakarya ve Çanakkale şehirlerinde, İç

Anadolu Bölgesi'nde ise Ankara, Eskişehir, Nevşehir, Kırşehir ve Sivas şehirlerinde bulunmaktadır. Karadeniz, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ise termal tesisler bakımından oldukça zayıf kalmaktadır. (Tontuş, 2020)

Kırşehir ilinde termal tesislere geliş sayısı yaklaşık 60.000 civarında olup ziyaretçilerin %98'ini yerli turistler oluşturmaktadır.

Kırşehir'in jeotermal turizm açısından avantajları aşağıda sıralanmıştır.

- Kırşehir konum olarak Türkiye'nin merkezinde yer almakta olup Ankara, Kayseri, Konya gibi büyük şehirlere ulaşımı kolaydır.
- Terme Termal Bölgesinden çıkan termal sular içilebilir nitelikte olup bu anlamda diğer illerdeki suların birçoğundan özellik olarak ayrılmaktadır.
- Kırşehir'de yer alan tesislerin ücret politikaları diğer bölgelerde yer alan tesislerin ücretlerinden daha düşük olup pazarlama konusunda avantaj sağlamaktadır.
- Jeotermal yatırımlar için yeterli miktarda termal suya sahiptir.
- Tesis kurulacak arazi bedelleri bakımından diğer illere göre daha uygundur.
- Termal Turizme yönelik ayrılmış Hazine arazileri bulunmaktadır.

Kırşehir'de yatırımı planlanan dört yıldızlı termal otelin hedef pazarı yerli turist bakımından değerlendirildiğinde öncelikle Ankara, Kayseri ve Konya gibi büyükşehirler başta olmak üzere Yozgat, Niğde, Aksaray illerinin olması önerilmektedir. İkincil olarak termal turizme ilgi duyan fakat termal tesis bakımından zayıf olan Gaziantep ve Kahramanmaraş gibi iller hedeflenmelidir.

Yabancı turist olarak ise öncelikli olarak Çin, Güney Kore ve Japonya vatandaşları ile Avrupa ülkeleri hedeflenmelidir. Bu ülkelerin hedef ülke olarak seçilme gerekçesi ise şu şekilde açıklanabilir; Türkiye'de termal turizmi tercih eden yabancı turist profilleri incelendiğinde en başta Asya ülkeleri (Çin, Güney Kore, Japonya) sonrasında Avrupa ülkeleri gelmektedir. 2019 yılında Kırşehir'e bir saat uzaklıkta yer alan Nevşehir'i ziyaret eden 1.171.816 turistin 815.963'ünü yabancı turistler, bu turistlerin ağırlıklı kısmını ise Çin, Güney Kore ve Japonya ülkelerinden gelen turistler oluşturmuştur. Bu bakımdan Kırşehir'e bu kadar yakın olarak gelen turistler hedef grupta başta yer almalıdır. Pazarlama ve tanıtım faaliyetleri ile Nevşehir'e gelen turistlerin gezi programlarına Kırşehir'in de ilave edilmesi mümkündür.

Dünya genelindeki otellerin bölgelere göre gecelik konaklama ücretlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 24: Dünya Genelinde Bölgesel Günlük Otel Ücretleri (USD)

Bölgeler	2015	2016	2017	2018	2019
Avrupa	119	115	118	139	130
Asya	101	100	101	107	99
Amerika	119	124	126	130	130
Ortadoğu / Afrika	152	143	141	141	131

Kaynak: (Statista, 2020)

Kırşehir'de mevcut faaliyetlerini yürütmekte olan 4 yıldızlı termal otellerin kişi başı günlük konaklama ücretleri sezon ve doluluk oranlarına göre 180 TL ile 280 TL arasında değişmektedir.

Yapımı planlanan otelin öngörülen 5 yıllık doluluk oranı ve yıllık doluluk oranlarına göre oda ücretlerinden elde edilecek yıllık satış miktarı Tablo 28'de verilmiştir. Otelde konaklama fiyatı, gecelik

250 TL (34,72 USD) olarak öngörölmüş olup faaliyete geçildikten sonraki ilk yılda 1.505.528 USD gelir elde edilmesi beklenmektedir.

Otelde konaklama geliri yanında yanında fitness salonu, spa merkezi, günübürlük havuz kullanımı, yemekli toplantı ve organizasyonlar, kongreler, düğün gibi etkinliklerden de gelir elde edilmesi beklenmektedir. Bu hizmetlerden de ilk yıl için 1.200.000 TL (166.667 USD) gelir hedeflenmektedir. Gelir hesabında takip eden yıllarda da %10'luk artışlar dikkate alınmıştır.

Tablo 25: İşletme İçin Öngörülen Doluluk Oranları ve Yıllık Satış Miktarı (USD)

Yıllar	1. yıl	2. yıl	3. yıl	4. yıl	5. yıl
Doluluk Oranı (%)	45	50	55	60	65
Oda Ücretlerinden Elde Edilen Yıllık Satış Geliri (USD)	1.505.528	1.672.810	1.840.091	2.007.372	2.174.652
Diğer Hizmetler Yıllık Satış Geliri (USD)	166.667	183.334	201.671	221.838	244.022
Toplam Yıllık Satış Geliri (USD)	1.672.195	1.856.144	2.041.762	2.229.210	2.418.674

3. TEKNİK ANALİZ

3.1. Kuruluş Yeri Seçimi

3.1.1. Yatırım Konusunun Kırşehir Açısından Önemi

Kırşehir ili, jeotermal kaynaklar konusunda zengin olup il genelinde yer alan jeotermal kaynaklar; şehir ısıtması, termal turizm, fizik tedavi, seracılık faaliyetleri, meyve-sebze kurutma gibi farklı alanlarda değerlendirilmektedir.

Kırşehir ili termal zenginliklerinin yanında kültürel zenginlikler de barındırmaktadır. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na müzik alanında dahil olan şehir, daha çok müzik kültürü ile ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında geçmişte Kırşehir'de yaşamış çok değerli zatlara türbeleri de bulunmaktadır. Bunlardan bazıları Ahi Evran-ı Veli Türbesi, Aşıkpaşa Türbesi, Yunus Emre Türbesi, Şeyh Edebalı Türbesi, Melikgazi Türbesi'dir. Şifalı sularla faydalanmak isteyen turistlere bu bakımdan kültürel zenginlikler de sunulan şehirde termal otellerin merkezde yer alması ayrıca avantaj barındırmaktadır.

Hali hazırda İl'de yer alan 3 termal otel de şehir merkezinde yer almakta olup Terme Jeotermal Alanından çıkan termal su ile müşterilerine hizmet vermektedir.

3.1.2. Yatırımın Kuruluş Yeri

Termal otel yatırımları için en önemli etkenlerin başında jeotermal kaynaklara yakınlık gelmektedir. Bu bakımdan değerlendirildiğinde Kırşehir'de yeterli jeotermal kaynak ve yatırım alanı sunabilen 2 bölge ön plana çıkmaktadır.

1. **Terme Bölgesi:** Kırşehir ili merkezinde Terme Jeotermal Alanı içerisinde yer almaktadır. Mevcut termal oteller de bu bölgede faaliyetlerine devam etmektedir.

Bölgede termal tesis yatırımları için ayrılmış hazine arazileri bulunmaktadır. Bunun dışında özel şahıslara ait termal tesis yatırımlarına uygun boş yatırım alanları mevcuttur. Yapılacak termal tesis için yeterli jeotermal su kaynağı bulunmaktadır.

2. **Karakurt Bölgesi:** Kırşehir ili merkezine 17 km uzaklıkta olan Karakurt Termal Alanı bölgesidir. Bölge de çıkan sular mevcutta seracılık faaliyetlerinde, meyve-sebze kurutma tesisinde kullanılmaktadır. Ayrıca Bölgede atıl vaziyette bir tesis bulunmaktadır. Termal tesis yatırımı için yeterli jeotermal su kaynağı bulunmaktadır.

Ön fizibilite raporuna konu olan **dört yıldızlı termal otelin Terme Jeotermal Alanı içerisinde** yapılması öngörülerek otelin özellikleri belirlenmiş ve buna göre de hesaplamalar yapılmıştır. Bu bölgenin tercih edilmesindeki gerekçeler aşağıda sıralanmıştır.

- Kırşehir Merkez'de yer alması nedeniyle ulaşım olanakları kolaydır.
- Doğalgaz, su, kanalizasyon ve haberleşme altyapıları bulunmaktadır.
- Turistler merkezde yer alan şehrin diğer kültürel zenginliklerini daha kolay ziyaret edeceğinden merkezi konumdaki oteller tercih sebebi olacaktır.
- Alışveriş, lokanta gibi ihtiyaçlara cevap verebilecek yerlere ulaşımında avantajlıdır.
- İldeki diğer 3 termal otel de bu bölgede yer almaktadır.

3.1.3. Arazinin Mülkiyet Durumu

Bölgede özel mülkiyete ait araziler bulunmaktadır. Bunun yanında termal turizm amaçlı ayrılmış hazine arazileri de bulunmaktadır. Ön fizibiliteye konu termal otelin hazine mülkiyetinde yer alan termal turizm amaçlı ayrılmış arazi üzerine kurulması ve arazinin rayiç değerinin 500 TL/m² olması öngörülmüştür.

3.1.4. Yatırım ve İşletme Açısından İnsan Kaynağına İlişkin Potansiyel

Yatırımı yapılacak otel için mesleki ve teknik alanlarda eğitimler almış işletme müdürü, resepsiyon, pazarlama, muhasebe, teknik işçi, oda servisi, aşçı, garson gibi personeller ile vasıfsız işçilerden oluşan işgücü ihtiyacı bulunmaktadır.

İşletme müdürü, muhasebe, teknik işçi ve pazarlamadan sorumlu işgücüne kaynaklık ve rehberlik edecek kurum ve kuruluşların başında ildeki üniversitenin ilgili fakülteleri gelmektedir. Resepsiyon, oda servisi, aşçı, garson gibi hizmetlerde çalışacak personelin de yine Kırşehir'de yer alan ve Konaklama-Seyahat Hizmetleri ile Yiyecek İçecek Hizmetleri bölümü bulunan turizm sektörüne personel temin edilebilecek meslek liselerinden sağlanabileceği değerlendirilmektedir. Vasıfsız işçi temininde sorun olmayacağı değerlendirilmektedir.

3.2. Termal Otel Yatırımı için Prosedürler ve Şartlar

Otel açma ve belgelendirme usul ve esasları, 01.06.2019 tarihli 30791 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik ile düzenlenmiş olup Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvuru şartları ilgili yönetmelikte detaylı olarak tanımlanmaktadır. (Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, 2019)

Otellerin asli fonksiyonları müşterilerin konaklama ihtiyaçlarını sağlamaktır. Bu hizmetin yanında yeme-içme, spor ve eğlence ihtiyaçları için yardımcı ve tamamlayıcı birimleri de bünyelerinde bulundurabilirler.

Ön fizibilitesi yapılan dört yıldızlı termal otelin taşınması gereken özellikler, ilgili yönetmeliğin 19. maddesinde belirlenmiş olup yatırım aşamasında bu hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Otel yatırımlarında, turizm yatırımı belgesi taleplerinde, aşağıda belirtilen belgelerin aslı veya aslını vermeye yetkili merci veya noterce onaylanmış suretleri ile yazılı olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvuru yapılması gerekmektedir. (Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, 2019)

- a) Talebin gerçek kişi adına yapılması halinde Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası, tüzel kişilik adına yapılması halinde ticaret sicil ve vergi sicil numaraları.
- b) Tesisin adı, yatırımın amacı, yeri, süresi, kapasitesi, tür ve sınıfına ilişkin beyanlar ile kısmi turizm işletmesi veya turizm işletmesi belgesi başvurusuna kadar işletme faaliyeti gösterilmeyeceğine ilişkin taahhüt.
- c) Başvuru sahibinin imza beyannamesi veya imza sirküleri.
- ç) İsim tescili yapılmış ise tescile ilişkin belge.
- d) Yatırımın kamu taşınmazı üzerinde yapılması durumunda yatırımcı, yatırım süresi, türü, sınıfı ve kapasitesi konularında ilgili kurum veya kuruluşun uygunluk yazısı.
- e) Özel konaklama tesisleri için yatırımın gerçekleştirileceği taşınmazın, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olduğuna ilişkin ilgili kurum veya kuruluştan alınacak belge.
- f) Termal tesisler ve sağlıklı yaşam tesisleri için ilgili kurum veya kuruluştan alınacak izin yazısı veya belgesi.
- g) Tahsisli kamu taşınmazları hariç tapu örneği, talebin mülkiyet sahibi dışındaki gerçek veya tüzel kişilerce yapılması halinde yatırıma konu taşınmazda talep edilen tesisin yapılmasına izin veren sözleşme veya muvafakatname ile mal sahibinin imza sirküleri veya imza beyannamesi.

3.3. İnsan Kaynakları

3.3.1. İl Nüfusunun Eğitim Durumu

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre Kırşehir ilinde 6 yaş ve üzeri nüfus grubunda, okuryazar nüfus oranı 2018 yılında %96,7 olarak gerçekleşmiştir. Kırşehir ili okuryazar oranı açısından Türkiye ortalamasına (%97,0) yakın bir değere sahip olup okuryazar oranının büyüklüğü açısından iller arası sıralamada 39'uncu sırada yer almaktadır.

Eğitim durumuna göre 15 yaş ve üzeri nüfusun dağılımına bakıldığında, 2018 yılı itibarıyla Kırşehir'de ilkokul ile lise veya dengi okul mezununun Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülürken, diğer eğitim branşları açısından Türkiye ortalamasının altında olduğu dikkati çekmektedir. İl'de yüksekokul ve fakülte mezunu oranı %15,2 olup Türkiye ortalamasının (%15,9) altındadır.

Tablo 26: Kırşehir İli 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (%)

Eğitim Durumu	2014	2015	2016	2017	2018	Türkiye 2018
İlköğretim	15,9	13,4	11,6	11,7	11,9	14,4
İlkokul	28,1	27,4	25,4	25,1	23,4	21,2
Ortaokul veya Dengi	9,1	11,1	13,0	13,3	13,2	14,2
Lise veya Dengi	23,5	23,8	25,5	25,0	26,6	24,1
Yüksekokul veya Fakülte	12,0	13,4	14,2	14,6	15,2	15,9
Yüksek Lisans	0,7	0,7	0,8	1,1	1,1	1,6
Doktora	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3

Kaynak: (TÜİK Bölgesel İstatistikler, Eğitim, 2019)

3.3.2 Çalışma Çağındaki Nüfus

Kırşehir ilinde 15-64 yaş arasını kapsayan çalışma çağındaki nüfus, 2019 yılı itibarıyla 166.025 kişi olup toplam il nüfusunun %68,3'ünü oluşturmaktadır. İlde çalışma çağındaki nüfus, 2015-2019 döneminde Türkiye geneline göre daha fazla artış göstermiştir. Bu dönemde Kırşehir'de çalışma çağındaki nüfus %6,8 oranında artış gösterirken, Türkiye genelinde ise %5,7'lik bir artış yaşanmıştır.

Tablo 27: Çalışma Çağındaki Nüfus ve Oranı

Yıllar	Türkiye		Kırşehir	
	15-65 Yaş Nüfus	Toplam Nüfusa Oranı %	15-65 Yaş Nüfus	Toplam Nüfusa Oranı %
2015	53.359.594	67,8	155.520	68,9
2016	54.237.586	68,0	159.056	69,2
2017	54.881.652	67,9	161.185	68,7
2018	55.633.349	67,8	166.110	68,7
2019	56.391.925	67,8	166.025	68,3

Kaynak: (TÜİK Nüfus İstatistikleri, 2020)

3.3.3. Genç Nüfus ve Oranı

Kırşehir ilinde çalışma çağındaki nüfus içinde 15-25 yaş arasını kapsayan genç nüfus düzeyi 2019 yılı itibarıyla 40.077 kişi olup çalışma çağındaki nüfusun %24,1'ini, toplam il nüfusunun ise %16,5'ini oluşturmaktadır. İlde 15-25 yaş arası genç nüfus, 2015-2019 döneminde %5,6 oranında artış göstermiştir.

Tablo 28: Kırşehir İli Genç Nüfus ve Oranı

Yıllar	Türkiye			Kırşehir		
	15-25 Yaş Nüfus	Çalışma Çağındaki Nüfusa Oranı %	Toplam Nüfusa Oranı %	15-25 Yaş Nüfus	Çalışma Çağındaki Nüfusa Oranı %	Toplam Nüfusa Oranı %
2015	12.899.667	24,2	16,4	37.942	24,4	16,8
2016	12.989.042	23,9	16,3	38.830	24,4	16,9
2017	12.983.097	23,7	16,1	38.666	24,0	16,5
2018	12.971.396	23,3	15,8	40.240	24,2	16,6
2019	12.955.672	23,0	15,6	40.077	24,1	16,5

Kaynak: (TÜİK Nüfus İstatistikleri, 2020)

3.3.4. İl ve İlçelerde Yatırım Konusunun Gerektirdiği Nitelikteki İstihdama Erişme Durumu

Kırşehir ilinin de içinde yer aldığı TR71 Bölgesi'nde 2019 yılı itibarıyla işsizlik oranı %13,3 düzeyinde olup Türkiye ortalamasının (%13,7) biraz altındadır. Bölge işsizlik oranının düşüklüğü açısından 26 düzey 2 bölgesi arasında 11'inci sırada yer almaktadır. 2014-2019 döneminde TR71 Bölgesi'nde istihdam edilenlerin sayısı 38 bin kişi artarken, işsiz sayısında 41 bin artış olmuştur. Bu dönemde işgücüne katılma oranı ise %48,5'den %51,4 düzeyine yükselmiştir.

Kırşehir ilinde iş arayanların açık işlere yerleştirilme oranları Türkiye geneline göre daha yüksek düzeydedir. 2015 yılında ilde iş arayanların açık işlere yerleştirilme oranı %50,8 iken bu oran 2019 yılında %72,4 düzeyine yükselmiştir. Türkiye genelinde ise işe yerleştirilme oranı 2019'da %69,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 29: Kırşehir İlindeki Açık İş Sayısı ve İşe Yerleştirilme Oranı

Yıllar	Açık İş Sayısı	İşe Yerleştirme			Kırşehir'de İşe Yerleştirilme Oranı (%)	Türkiye'de İşe Yerleştirilme Oranı (%)
		Erkek	Kadın	Toplam		
2015	9.694	3.747	1.179	4.926	50,8	43,5
2016	9.729	3.562	1.116	4.678	48,1	37,5
2017	7.299	2.834	800	3.634	49,8	39,3
2018	5.399	3.071	792	3.863	71,6	52,1
2019	4.851	2.780	733	3.513	72,4	69,2

Kaynak: (İŞKUR, Yıllık İstatistik Bültenleri, 2020)

3.3.5. İstihdam Edilecek Personelin Unvanı, Sayısı ve Maaşı

Turistik konaklama tesislerinin işletilmesi, çeşitli alanlarda son derece becerikli profesyonel elemanların etkili bir şekilde işbirliğini gerektiren bir yapıdadır. Ziyaretçilerin azami güvenlik ve konforunu sağlamak ve tesisi yeterli bir kâr marjıyla işletilebilmek için bütün kademelerde iyi düşünülmüş bir organizasyon gereklidir. Aşağıda genel hatları ile organizasyon şeması örneği verilmiştir.

Pazarlama ve Ön Büro Bölümü

Ön büro bölümünde resepsiyon, rezervasyon, santral, ön kasa, gece muhasebesi ve concierge hizmetleri verilecektir. Ön büro bölümü ayrıca otelin tanıtılması ve pazarlanması hususlarında da çalışacaktır. Ön büro bölümünde ilgili faaliyetleri yürütmek amacıyla 6 kişi istihdam edilecektir.

Yiyecek ve İçecek Bölümü

Yiyecek-içecek bölümü, otelin restoranlarında, banket salonlarında, barlarında konuklara sunulmak üzere yiyecek ve içecek maddelerinin hazırlanmasını, muhafazasını, yiyecek depolarını, bu fonksiyonlarla ilgili kontrolleri ve bu fonksiyonların rasyonelasyonu yapmak gibi görevleri gerçekleştirecektir. Yiyecek ve içecek bölümünde ilgili faaliyetleri yürütmek amacıyla 24 kişi istihdam edilecektir.

Kat Hizmetleri Bölümü

Kat Hizmetleri Bölümü, mutfak ve depolar hariç tüm otelin temizliği, bakımı ve düzeninden sorumlu bölümdür. Kat Hizmetleri Bölümünde ilgili faaliyetleri yürütmek amacıyla 12 kişi istihdam edilecektir.

İnsan Kaynakları

Personelin işe alımı ve eğitimi, iş analizi, iş gücü planlaması, kariyer planlaması, personel ve iş değerlendirme ile disiplin faaliyetlerini yürütecek olan İnsan Kaynakları Bölümünde 3 kişi istihdam edilecektir.

Satın Alma ve Muhasebe Bölümü

Muhasebe Bölümü, otelin ihtiyaçları için gerekli olan malzemelerin satın alınması, muhasebe kayıtlarını tutmak ve bu sonuçlara göre gerekli işlemlerin yapılmasını sağlamak, otel bölümlerinin her birinin ayrı ayrı gelir ve giderlerini tespit etmek ve toplu olarak otelin kârlılığını ölçmek, konuklara sunulan mal ve

hizmetin maliyetini sunmak görevlerini gerçekleştirecektir. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla Muhasebe Bölümünde 4 kişi istihdam edilecektir.

İdari İşler

Teknik Servis, otelin değişik bölümlerinde kullanılmakta olan araç, gereç ve donanımların her zaman iyi bir şekilde işlevlerini yapacak şekilde hazır bulunmasını sağlamakla görevli bölümdür. Teknik Bölüm bakım hizmetleri, onarım hizmetleri, tasarrufa yönelik hizmetler ve eğitim hizmetleri sunacaktır. Teknik Servis Bölümünde 2 kişi istihdam edilecektir. Güvenlik işleri için 5 ve bahçe düzenlemesi, şoför ve diğer işler için de 5 kişi istihdam edilecektir.

Otel bünyesinde Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcısı dahil olmak üzere toplam 63 kişinin çalışması öngörülmektedir. Teknik kapasitede yıllık personel giderleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 30: Teknik Kapasitede Yıllık Personel Giderleri

Personel Unvanı	Sayı	Aylık Kişibaşı İşveren Maliyeti TL/Kişi	Yıllık Maliyet TL/Yıl
Genel Müdür	1	30.000	360.000
Genel Müdür Yard.	1	20.000	240.000
Satın Alma ve Muhasebe Bölümü	4	6.500	312.000
İnsan Kaynakları	3	6.500	234.000
Pazarlama ve Ön Büro Bölümü	6	6.000	432.000
Yiyecek İçecek Bölümü	24	4.500	1.296.000
Kat Hizmetleri Bölümü	12	4.250	612.000
İdari İşler	12	4.250	612.000
TOPLAM	63		4.098.000

3.3.6. Benzer Yatırımda Önde Gelen Ülke Personel Maaşlarının Karşılaştırılması

Avrupa'da otellerde ortalama ücretler, çalışılan birimlere göre değişiklik göstermekle birlikte kişi başı yıllık olarak 24 bin USD ile 90 bin USD arasında değişmektedir. Garson grubunda çalışanlar en düşük ücret alan grupta yer almaktadır.

Türkiye'nin en çok yabancı turist ağırladığı Almanya, aynı zamanda bir çok termal tesise de sahiptir. Aşağıda, Almanya'daki otel sektöründe çalışan personellerin, ortalama aylık brüt maaşları örnek olarak verilmiştir. (PayScale, 2020)

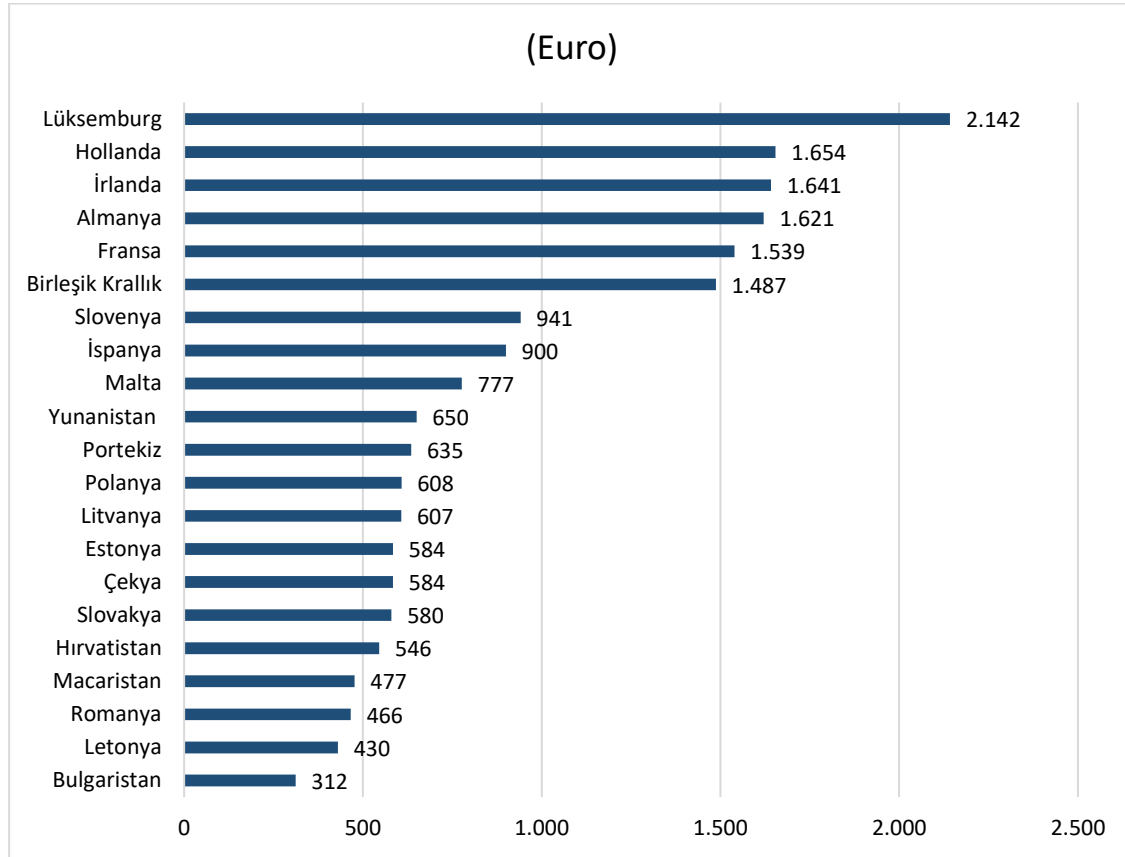
Otel müdürü: 4.130 Euro (4.990 USD) kişi/ ay

Otel resepsiyon çalışanı: 2.036 Euro (2.460 USD) kişi/ay

Otel garson çalışanı: 1.710 Euro (2.066 USD) kişi/ay

Muhasebeci: 3.293 Euro (3.979 USD) kişi/ay

Otel sektörü için Almanya'daki aylık brüt ücretler ile kurulması planlanan otelin çalışan ücretleri mukayese edildiğinde Almanya'daki ücretlerin ortalama olarak 2 ile 5 misli fazla olduğu görülmektedir.

Grafik 2: AB Üyesi Ülkelerde 2020 Yılı Yasal Asgari Ücretler (Euro)

Kaynak: (KPMG in Romania, 2020)

4. FİNANSAL ANALİZ

4.1. Sabit Yatırım Tutarı

Dört yıldızlı termal otel yatırım maliyetleri hesabı yapılırken, bu konuda Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği (TUYED)'nin yapmış olduğu çalışma sonucu belirttiği metrekare (m²) başına yatırım maliyetleri tablosundan faydalanılmıştır. Çalışmada **1 USD kuru 7,20 TL, Euro kuru 8,70TL** olarak alınmıştır.

Tablo 31: Metrekare Başına Yatırım Maliyeti ve Maliyetin Faktörlere Dağılımı

Tesisin Sınıfı	İnşaat (USD/m ²)	Tesisat (USD/m ²)	Teşrifat (USD/m ²)	Teçhizat (USD/m ²)	TOPLAM (USD/m ²)
4 Yıldız	255	236	93	37	621

Kaynak: (TUYED, 2020)

Sabit yatırımı oluşturan harcama bölümleri ve tutarları aşağıda verilmiş olup, **toplam sabit yatırım tutarı 39.054.042 TL (5.424.172,50 USD)** olarak öngörülmüştür.

a. Arazi Temin Harcaması

Dört yıldızlı termal otel yatırımı için ortalama olarak 6.000 m² arazi ihtiyacı olacağı öngörülmüştür. Arazi, Terme Termal Bölgesinde yer alacak olup bölgede termal turizme ayrılmış hazine arazileri bulunmaktadır. Bunun yanında özel şahıslara ait araziler de bulunmaktadır. Özel şahıslara ait arazilerin ortalama m² satış fiyatı 1.000 TL'dir. Otel yatırımı için daha uygun fiyatlı hazine arazisinin 500 TL/m² fiyattan alınacağı öngörülerek hesaplamalar yapılmıştır.

$$6.000 \times 500 \text{ TL/m}^2 = 3.000.000 \text{ TL (416.666,67 USD)}$$

b. Arazi Düzenleme ve Hazırlık Harcamaları

Mevcut tasarım kapsamında yaklaşık 2.250 m²'lik bir sahada inşaat gerekli olacağından satın alınacak arazinin tamamında zemin düzeltme, stabilizasyon ve dolgu çalışmasının gerekli olacağı kabul edilmiştir. Bu sahanın hafriyat, kazı, dolgu ve hazırlık için toplam harcama 250.000 TL (34.722,22 USD) olarak öngörülmüştür.

c. Etüt ve Proje Harcamaları

Sabit yatırıma başlamadan önce yatırım projesinin fizibilite etüdü, zemin etüdü, bina inşaatın mimari, statik, mekanik, tesisat inşaat projeleri, inşaatların denetim raporları, tatbikat projeleri, yapı denetim hizmeti giderleri, belediye ruhsat ve izinleri için inşaat giderinin yaklaşık %3'ü mertebesinde 413.100 TL (57.375 USD) harcama yapılacağı öngörülmüştür.

d. Bina ve İnşaat Harcamaları

Otel yatırımı bodrum kat hariç zemin ile birlikte beş kat olarak tasarlanmıştır. Otelin bodrum katında SPA merkezi, fitness salonu, makine odası, çamaşır deposu, genel depo, çalışan yemekhanesi ve dinlenme salonu, çöp alanı, teknik oda, bilgi sistemleri ve pbx ekipmanları odası ile sığınak bulunacak ve bodrum katının toplam büyüklüğü 1.050 m² olacaktır. Zemin katta ise lobi ve giriş, oturma ve dinlenme alanı, genel tuvaletler, genel telefon odası, valiz emanet odası, restoranlar, mutfak, yiyecek ve içecek deposu, snack ve lobi bar, 3 adet satış mağazası, çalışma alanı, ön büro ve çalışma ofisleri yer alacaktır. Kongre Salonu ile 3 adet toplantı salonu ise gerekli tavan yüksekliklerinin sağlanabilmesi amacıyla lobi ile bağlantılı ayrı bir yapı gibi düşünülmüştür. Bütün bunlarla birlikte zemin katın toplam alan büyüklüğü 2.250 m² olarak tasarlanmıştır. 1. 2. 3. ve 4. katlar ise sadece konaklama amacıyla odalara ayrılmıştır. Her bir katta 30 adet standart oda, 1 adet süit oda ve 1 adet engelli odası olmak üzere 32 oda yer alacaktır. Odalara ek olarak her katta kat hizmetleri deposu ve mekanik elektrik odası da yer alacaktır. Her bir katın alanı 1.050 m² olmak üzere dört katın toplam alanı 4.200 m² olarak öngörülmüştür. Otelin toplam kapalı alanı ise 7.500 m² olarak düşünülmüştür.

TUYED'in yapmış olduğu çalışma sonucu dört yıldızlı otel yatırımında metrekare inşaat maliyeti 255 USD olarak belirlenmiştir. 1m² inşaat maliyeti 1.836 TL alınarak hesaplama yapılmıştır.

$$\text{Bina inşaat harcaması: } 7.500 \text{ m}^2 \times 1.836 \text{ TL/m}^2 = 13.770.000 \text{ TL (1.912.500 USD)}$$

Ayrıca otele ait otopark ve çevre düzenlemesi içinde yaklaşık 200.000 TL (27.777,78 USD) harcama öngörülmüştür.

e. Makine, Ekipman ve Tesisat Grubu Harcamaları

Otelin makine, ekipman ve tesisat grubu harcamaları TUYED'in çalışmasına göre metrekarede 236 USD olarak belirlenmiştir. Bu harcama grubunda 1 m² için gerekli maliyet 1.699,20 TL olarak hesap edilmiştir. Bu harcama kalemindeki toplam harcamanın 7.500 m² x 1.699,20 m² = 12.744.000 TL (1.770.000 USD) olması öngörülmüştür.

f. Teçhizat ve Tefrişat Harcamaları

Otelin ihtiyaç duyduğu teçhizat ve tefrişatın maliyetlerinin hesaplanmasında TUYED'in belirlediği birim maliyetler kullanılmıştır. Buna göre dört yıldızlı bir otelin makine, donatım ve tefrişat için ihtiyaç duyacağı birim maliyet 130 USD/m²'dir. Teçhizat ve teşrifat harcamaları için toplam 7.500 m² x 936 TL/m² = 7.020.000 TL (975.000 USD) olması öngörülmüştür.

g. Montaj Harcamaları

Otel yatırımında alınan makine ekipman, tesisat ve teşrifatın Montaj harcamasının yanı sıra forklift vb muhtelif araç kiralama, muhtelif montaj malzemesi kullanımının da gerçekleştirileceği varsayımı ile toplam montaj harcaması 250.000 TL (34.722,22 USD) olarak öngörülmüştür.

h. Genel Giderler

Yatırım dönemine ait haberleşme, ilan, seyahat ve benzeri masraflar ile yatırım dönemi yönetim giderleri gibi harcamaların karşılanabilmesi amacıyla 200.000 TL (27.777,78 USD) harcama öngörülmüştür.

i. Taşıt ve Demirbaş Giderleri

Hem personelin hem de otelde konaklayacak misafirlerin taşınmasında ve otelin diğer işlerinde kullanılmaya yönelik satın alınacak ticari araçlar için 500.000 TL (69.444,44 USD) harcama yapılması öngörülmüştür.

j. Beklenmeyen Giderler

Yatırım aşamasında doğabilecek fiziki beklenmeyen giderler ve muhtemel fiyat artışlarını karşılayabilmek amacıyla bu kaleme kadar olan arsa hariç toplam harcamaların %2'si oranına tekabül eden 706.942 TL (98.186,39 USD)'lik bir bütçe ayrılması planlanmıştır.

Tablo 32: Toplam Yatırım Tutarı

Harcama Bölümleri	Toplam (TL)	Toplam (USD)
1. Arsa Temin Harcaması	3.000.000	416.666,67
2. Arazi Düzenleme ve Hazırlık Harcamaları	250.000	34.722,22
3. Etüt ve Proje Harcamaları	413.100	57.375,00
4. Bina ve İnşaat Harcamaları	13.970.000	1.940.277,78
5. Makine, Ekipman ve Tesisat Harcamaları	12.744.000	1.770.000,00
6. Teçhizat ve Teşrifat Harcamaları	7.020.000	975.000,00
7. Montaj	250.000	34.722,22
8. Genel Giderler	200.000	27.777,78
9. Taşıt Giderleri	500.000	69.444,44
10. Beklenmeyen Giderler	706.942	98.186,39
TOPLAM	39.054.042	5.424.172,50

4.2. Yatırımın Geri Dönüş Süresi

Yapılan hesaplamalar, sektör temsilcileri ile yapılan görüşmeler ve sektörel araştırmaların sonucunda otel yatırımının geri dönüş süresinin normal şartlarda 7 – 8 yıl olacağı öngörülmektedir. Ülkeler arası politikalar, turizm sektöründeki gelişmeler, rekabet, ücretlendirme politikası, yönetsel etkenler gibi kapasite kullanım oranını ve kârlılığı etkileyen değişkenlere bağlı olarak geri dönüş süresinin de olumlu veya olumsuz yönde değişeceği göz önüne alınmalıdır.

5. ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİ ANALİZİ

25.11.2014 tarih ve 29186 sayılı Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği'nde belirlenmiş yatırım sınıflamaları kapsamında, yönetmeliğin Ek-2 listesinde yer alan *Turizm konaklama tesisleri: Oteller, tatil köyleri, turizm kompleksleri vb. (100 oda ve üzeri)* yatırımlar için proje tanıtım dosyası ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yerel teşkilatına ÇED uygulamasının gerekli olup olmadığının kararı için başvuru yapılması gerekmektedir. (Mevzuat Bilgi Sistemi, ÇED Yönetmeliği, 2014)

Yapılan araştırmalar sonucunda, 100-499 oda arasına sahip termal otel yatırımları için *ÇED Gerekli Değildir* kararı verildiği görülmüş olmasına rağmen değerlendirmelerin her projenin kendi özelinde yapıldığı göz önüne alınmalıdır.

Dört yıldızlı termal otel projesinin bölge de yaratacağı ilk olumlu etki istihdam konusunda olacaktır. Özellikle turizm bölümünden mezun gençlerin çalışacağı düşünüldüğünde genç nüfus göçünün bir nebze azalacaktır. Bunun yanında çalışanların elde edeceği gelir ve otelin temel ihtiyaçları için yapacağı harcamalar çarpan etkisi ile il ekonomisine olumlu katkı sunacaktır.

Otelin faaliyete geçmesine paralel olarak şehre gelecek turistlerin yaratacağı ekonomik katkılar farklı sektörleri de olumlu etkileyecektir. Bunun sonucunda da yeni işyerlerinin açılması ve yeni istihdam alanlarının doğması beklenmektedir.

Kültürel olarak birçok zenginlik barındıran Kırşehir'e gelecek turist sayısındaki artışla beraber sosyal ve kültürel anlamda gelişmelerin ve yeni yatırımların da olacağı beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahiler Kalkınma Ajansı, Destek Programları. (2020, 09 14). T.C. Ahiler Kalkınma Ajansı: <https://www.ahika.gov.tr/destekler/destek-programlari/> adresinden alındı
- Edinsel, S., & Adıgüzel, O. (2014). Türkiye'nin Sağlık Turizmi Açısından Son Beş Yıldaki Dünya. Çankırı Karaatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(2), 167-190.
- Gülmez, Z. (2012). Türkiye'de ve Dünya'da Sağlık Turizmi ve Çeşitleri: Sağlık Turizminin Ülkemizdeki Mevcut Durumu ve Bazı Ülkelerle Kıyaslanması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Hastane ve Sağlık Kuruluşlarında Yönetim Bilim Dalı, İstanbul.
- İŞKUR, Yıllık İstatistik Bültenleri. (2020). 09 29, 2020 tarihinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR): <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/> adresinden alındı
- Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2020). Kırşehir Turizm İstatistikleri.
- Kırşehir İl Özel İdaresi. (2020). Kırşehir İli Jeotermal Kaynaklar. Kırşehir / Merkez.
- KPMG in Romania. (2020). 10 6, 2020 tarihinde KPMG Guide to the Posting of The Workers 2020: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ro/pdf/2020/2020-KPMG-Guide-posting-workers.pdf> adresinden alındı
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Turizmi. (tarih yok). Ekim 12, 2020 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı: <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-68438/saglik-turizmi.html> adresinden alındı
- Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü. (2020). 09 22, 2020 tarihinde MTA, Jeotermal Harita: <https://www.mta.gov.tr/v3.0/hizmetler/jeotermal-harita> adresinden alındı
- Mevzuat Bilgi Sistemi, ÇED Yönetmeliği. (2014, 11 25). 10 09, 2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20235&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden alındı
- MTA. (2020). Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA). MTA, Türkiye Jeotermal Enerji Potansiyeli: <https://www.mta.gov.tr/v3.0/arastirmalar/jeotermal-enerji-arastirmalari> adresinden alındı
- PayScale. (2020). 09 30, 2020 tarihinde <https://www.payscale.com/> adresinden alındı
- Sarıışık, M., Akova, O., Türkay, O., & Sarı, D. (2011). Turizmin Türk Ekonomisine Etkilerinin Girdi-Çıktı Analizi ile Değerlendirilmesi. International Conference on Euroasian Economies 2011. <https://www.avekon.org/papers/257.pdf> adresinden alındı
- Sosyal Güvenlik Kurumu. (2020). 09 23, 2020 tarihinde 2020: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/saglik/saglik_sigortaciligi/saglik_bakanliginca_isletme_izni_verilen_kaplica_tesisleri adresinden alındı
- Statista. (2020). www.statista.com: <https://www.statista.com/statistics/245759/average-daily-rate-of-hotels-worldwide-by-region/> adresinden alındı
- T.C. Kırşehir Valiliği. (2020). 09 29, 2020 tarihinde Kaplıcalarımız ve Şifalı Sularımız: <http://www.kirsehir.gov.tr/kaplicalar-ve-sifali-sularimiz> adresinden alındı
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2020). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. 09 27, 2020 tarihinde <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201120/konaklama-istatistikleri.html> adresinden alındı

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm Teşvikleri. (2020, 09 14). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11608/turizm-tesvikleri.html> adresinden alındı

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Yatırım Teşvik Sistemi. (2021, 01 15). T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı: <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri> adresinden alındı

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Yatırım Teşvik Sistemi Sunumu. (2020, 09 11). T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı: <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri/md0103011615> adresinden alındı

The Global Wellness Institute. (2015). The Global Spa & Wellness Economy Research Report 2014. 3. The Global Wellness Institute. 09 15, 2020 tarihinde <https://globalwellnessinstitute.org/industry-research/global-spa-wellness-economy-monitor-2014/> adresinden alındı

The Global Wellness Institute. (2018). Global Wellness Economy Monitor Report. The Global Wellness Institute. 09 20, 2020 tarihinde <https://globalwellnessinstitute.org/press-room/statistics-and-facts/> adresinden alındı

Tontuş, H. Ö. (2020). Sağlık Turizmi Nedir? Sağlık Turizm Kurulu (SATURK). 09 16, 2020 tarihinde <http://www.satürk.gov.tr/images/pdf/tyst/02.pdf> adresinden alındı

Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik. (2019, 06 01). Mevzuat Bilgi Sistemi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1134&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5> adresinden alındı

TUYED. (2020). 10 6, 2020 tarihinde Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği: <http://www.tuyed.org.tr/bir-otel-kaca-mal-oluyor/> adresinden alındı

TÜİK Bölgesel İstatistikler, Eğitim. (2019). 09 28, 2020 tarihinde <https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/tabloyilSutunGetir.do?durum=yillariGetir&menuNo=514&altMenuGoster=0&tabloNo=241> adresinden alındı

TÜİK Nüfus İstatistikleri. (2020). 09 28, 2020 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059 adresinden alındı

TÜİK, Sınıflama Sunucusu. (2020, 09 12). Türkiye İstatistik Kurumu: <https://biruni.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaTurListeAction.do> adresinden alındı

EKLER

Yatırımcı tarafından hazırlanacak detaylı fizibilite raporunda, Ek-1'de yer alan analizlerin asgari düzeyde yapılması ve Ek-2'de bulunan yerli/ithal makine-teçhizat listesinin hazırlanması önerilmektedir.

Ek-1: Fizibilite Çalışması için Gerekli Olabilecek Analizler

Ekonomik Kapasite Kullanım Oranı (KKO)

Sektörün mevcut durumu ile önümüzdeki dönem için sektörde beklenen gelişmeler, firmanın rekabet gücü, sektördeki deneyimi, faaliyete geçtikten sonra hedeflediği üretim-satış rakamları dikkate alınarak hesaplanan ekonomik kapasite kullanım oranları tahmini tesis işletmeye geçtikten sonraki beş yıl için yapılabilir.

Ekonomik KKO= Öngörülen Yıllık Üretim Miktarı /Teknik Kapasite

Üretim Akım Şeması

Fizibilite konusu ürünün bir birim üretilmesi için gereken hammadde, yardımcı madde miktarları ile üretimle ilgili diğer prosesleri içeren akım şeması hazırlanacaktır.

İş Akış Şeması

Fizibilite kapsamında kurulacak tesisin birimlerinde gerçekleştirilecek faaliyetleri tanımlayan iş akış şeması hazırlanabilir.

Toplam Yatırım Tutarı

Yatırım tutarını oluşturan harcama kalemleri yıllara sari olarak tablo formatında hazırlanabilir.

Tesis İşletme Gelir-Gider Hesabı

Tesis işletmeye geçtikten sonra tam kapasitede oluşturması öngörülen yıllık gelir gider hesabına yönelik tablolar hazırlanabilir.

İşletme Sermayesi

İşletmelerin günlük işletme faaliyetlerini yürütebilmeleri bakımından gerekli olan nakit ve benzeri varlıklar ile bir yıl içinde nakde dönüşebilecek varlıklara dair tahmini tutarlar tablo formunda gösterilebilir.

Finansman Kaynakları

Yatırım için gerekli olan finansal kaynaklar; kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynakların toplamından oluşmaktadır. Söz konusu finansal kaynaklara ilişkin koşullar ve maliyetler belirtilebilir.

Yatırımın Kârlılığı

Yatırımı değerlendirmede en önemli yöntemlerden olan yatırımın kârlılığının ölçümü aşağıdaki formül ile gerçekleştirilebilir.

Yatırımın Kârlılığı= Net Kâr / Toplam Yatırım Tutarı

Nakit Akım Tablosu

Yıllar itibarıyla yatırımda oluşması öngörülen nakit akışını gözlemlemek amacıyla tablo hazırlanabilir.

Geri Ödeme Dönemi Yöntemi

Geri Ödeme Dönemi Yöntemi kullanılarak hangi dönem yatırımın amorti edildiği hesaplanabilir.

Net Bugünkü Değer Analizi

Projenin uygulanabilir olması için, yıllar itibarıyla nakit akışlarının belirli bir indirgeme oranı ile bugünkü değerinin bulunarak, bulunan tutardan yatırım giderinin çıkarılmasıyla oluşan rakamın sıfıra eşit veya büyük olması gerekmektedir. Analiz yapılırken kullanılacak formül aşağıda yer almaktadır.

$$NBD = \sum_{t=0}^n (NA_t / (1+k)^t)$$

NA_t : t. Dönemdeki Nakit Akışı

k: Faiz Oranı

n: Yatırımın Kapsadığı Dönem Sayısı

Cari Oran

Cari Oran, yatırımın kısa vadeli borç ödeyebilme gücünü ölçer. Cari oranın 1,5-2 civarında olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Cari Oran} = \text{Dönen Varlıklar} / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}$$

Likidite Oranı, yatırımın bir yıl içinde stoklarını satamaması durumunda bir yıl içinde nakde dönüşebilecek diğer varlıklarıyla kısa vadeli borçlarını karşılayabilme gücünü gösterir. Likidite Oranının 1 olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Likidite Oranı} = (\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}) / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}$$

Söz konusu iki oran, yukarıdaki formüller kullanılmak suretiyle bu bölümde hesaplanabilir.

Başabaş Noktası

Başabaş noktası, bir firmanın hiçbir kar elde etmeden, zararlarını karşılayabildiği noktayı/seviyeyi belirtir. Diğer bir açıdan ise bir firmanın, giderlerini karşılayabildiği nokta da denilebilir. Başabaş noktası birim fiyat, birim değişken gider ve sabit giderler ile hesaplanır. Ayrıca sadece sabit giderler ve katkı payı ile de hesaplanabilir.

$$\text{Başabaş Noktası} = \text{Sabit Giderler} / (\text{Birim Fiyat} - \text{Birim Değişken Gider})$$

Ek-2: Yerli/İthal Makine-Teçhizat Listesi

İthal Makine / Teçhizat Adı	Miktarı	Birimi (Adet, kg, m ³ vb.)	F.O.B. Birim Fiyatı (\$)	Birim Maliyeti (KDV Hariç, TL)	Toplam Maliyeti (KDV Hariç, TL)	İlgili Olduğu Faaliyet Adı
Yerli Makine / Teçhizat Adı	Miktarı	Birimi (Adet, kg, m ³ vb.)	Birim Maliyeti (KDV Hariç, TL)	Toplam Maliyeti (KDV Hariç, TL)	İlgili Olduğu Faaliyet Adı	

Cevher Dudayev Mah. Vatan Cad. No:42/1 Merkez / NEVŞEHİR

Tel: 0 (384) 214 36 66 - Faks: 0 (384) 214 00 46

E-posta: info@ahika.gov.tr | www.ahika.gov.tr

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılmaz